

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ephesini Concilii Generalis Pars I. Et II. Sub Cælestino papa I. anno
CCCCXXI.

Parisiis, 1644

Capvt II. Epistola Cyrilli episcopi Alexandrini ad monachos Aegypti. Cyrillus
presbyteris, diaconis, patribus, monachis, ceterisq[ue] solitaria[m] vitam
vobiscum excolentibus, & in fide Dei ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15062

Ezech. 44.

pheta Ezechiel aiebat : *Conuertit me Dominus ad viam porte sanctuarii exterioris , qua respiciebat ad orientem , & erat clausa . Et dixit Dominus ad me : Fili hominis , porta hac clausa erit , non aperietur , & vir non transiet per eam : sed Dominus Deus Israel solus ipse ingreditur & egredietur , & erit porta clausa .* En euidens demonstratio sacrae Deiparae virginis Mariae . Dirimatur proinde omnis contradictio , Scripturarumque illuminemur scientia , quo regnum caelorum consequamur in saecula saeculorum . Amen .

ἡ τῆς γραφῶν καταφωτισθῆναι γινώσκω, ἵνα καὶ βασιλείας οὐρανῶν τύχωμεν, εἰς τὸν αἰῶνα τῆς αἰώνων. Ἀμήν.

πῶ Ιεζεκιήλ ὁ λέγωντα· ἐπέσρεψέ με ὁ κύριος καὶ πῶ ὁ δὸν τῆς πύλης τῆς ἀγίων τῆς ὀξωτέρας, τῆς βλεπούσης καὶ ἀνατολάς, καὶ αὐτῆς ἡ κακλεισμένη. καὶ εἶπε κύριος πρὸς μέ· ἡ ἀνθρώπου, ἡ πύλη αὐτῆς κακλεισμένη ἔσται, ἐν αἰοι-χθήσεται. καὶ οὐ δεῖς οὐ μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς, ἀλλ' ἡ κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, μόνος αὐτὸς εἰσελεύσεται καὶ ὀξελύσεται, καὶ ἔσται ἡ πύλη κακλεισμένη. ἰδοὺ δὲ τοῦ δεῖξαις ἐναργῆς τῆς ἀγίας καὶ θεοτόκου Μαρίας. λυέσω τοίνυν διπλοῖα πάντα, καὶ

CAPVT II.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

EPISTOLA CYRILLI episcopi Alexandrini ad monachos Aegypti.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας πρὸς τῶν ἐν Αἰγύπτῳ μοναχῶν.

Cyrellus presbyteris, diaconis, patribus, monachis, ceterisque solitariam vitam vobiscum excolentibus, & in fide Dei constanter perseverantibus, dilectis & desideratissimis in Domino salutem.

Κύριλλος πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις, πατέρας μοναχῶν, καὶ τοῖς σὺν ὑμῖν τῆς μονήρης βίον ἀσκούοις, καὶ ἐν πίστι θεοῦ ἰδρυμένοις, ἀγαπητοῖς καὶ ποθνοτάτοις, ἐν κυρίῳ χαίρειν.

I.

α΄.

EX iis qui vna vobiscum aetatem degunt, quidam de more Alexandriam venere. Cum autem rogarem, ac studiose admodum percontarer, ecquid honestis patrum vestigiis insistentes recta inculpataque fide excellere eniteremini, spectataeque vitae studiis gnauiter incumberetis, necnon monasticae exercitationis labores in praecipuis voluptatibus haberetis, eas demum veras rati delicias, si virtutis ergo forti & libenti ani-

ΑΦΙΚΟΝΤΟ μὲν ἄνθρωποι καὶ τὸ εἶδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῆς σὺν ὑμῖν. ἐροῦμεν δὲ μοι, καὶ φιλοπόνησον ἡμῶν λίαν, εἰ τῆς πατέρων ὁμιλίας ἰόντες κατ' ἔχως καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ, πίστι μὲν ὀρθῇ καὶ ἀμωμῆτῳ διαπρέπῃ ἐπιγέσθε, πολιτεία δὲ τῆς καλλίστης κατασκευασθῆτε, καὶ τοῖς τῆς ἀσκήσεως ἐναερωῦσθε πόνοις, τρυφῶν ἀληθῶς ἡγεύμενοι τὸ ὑπὲρ γε τῆς ἀγαθοῦ

ANNO
 CHRISTI
 431.
 * γρηγοριος *

πληπαδῶν ἐλέει * ἡμῶν ἀπὸ
 γέλλων μὲν κρείνοι, ταῦτά γε ὑμῖν
 οὕτως ἔχον. περὶ σέθεν δὲ, ὅτι τοῖς
 τῷ περὶ λαβόντων ἀδραγαθῆμα-
 σιν ἀμιλλᾶτε φιλοτιμώτηρον. ἔχα-
 ρον οὐκ ἀναγκαίως ἐγὼ, καὶ μοι
 διεχέωτο περὶ διδυμίαν ὁ νοῦς, τὰς
 τῷ ἐμῷ τέκνων διδοκμήσας οἰ-
 κειομῶν, καὶ σφόδρα εἰκότως. καὶ
 γὰρ ὅτι τῷ ἀπόπῳ, παιδοτελείας
 μὲν τῆς τῷ νέων ἰππικάνουδς ῥώ-
 μας, καὶ ἐπὶ γῆν. ὅτι αὐτῷ τῷ εἰς
 ἐπαίνους στυτελωῶτων τῆ τέχνη, ἔ-
 πο τῆς σφῶν αὐτῷ οἷά να σέφα-
 νον ἀνάπῳ κεφαλαῖς, καὶ τῷ κρεί-
 νων ἀνδρείας μελέειται τὰ αὐτῷ
 ματῶ. ἡμῶς ὁ πατέρας πνθυμαλι-
 κοῖς ὄντας, καὶ λόγους ὑμῶς ἐπαλεί-
 φοντας τοῖς εἰς ἀγαθῶν διπολμί-
 αν, ἵνα κατὰ θλήσαντες μὲν τῷ τῷ
 σαρκὸς κινήματων, ὅρα τοῦ μῶροι
 ὁ τῷ πῆπειν εἰς * ἀμδρῆαν, καὶ μὲν
 καὶ ἠπῶσαι πειράζοντι τῷ σατανᾷ,
 κομίσητε τῷ βραβεῖον, καὶ οὐχὶ
 δὴ μᾶλλον ἢ κρείνοις θεοφιλῶς
 ἀναπῳπλασαι θυμηδίας.

β'.

Οἰκοῦ, κατὰ φησι τῷ σωτῆ-
 ρι ὁ μαθητῆς, απουδῶν πᾶσαν
 παρῳσενεγκόντες, ἰππικρηθήσατε
 ἐν τῷ πίστι ὑμῶν τῷ ἄρετῶν, ἐν ὅ τῷ
 ἄρετῆ πῶ γνώσιν, ἐν δὲ τῷ γνώσῳ
 τῷ ἐκράτειον, ἐν ὅ τῷ ἐκράτεια τῷ
 ἰσομονῶν, ἐν ὅ τῷ ἰσομονῆ πῶ
 δισέβειαν, ἐν ὅ τῷ δισέβεια τῷ φι-
 λαδελφίαν, ἐν δὲ τῷ φιλαδελ-
 φία τῷ ἀγάπῶν. ταῦτα γὰρ ὑμῖν
 ὅρα ὄντα, ἔ πλεονάζοντα, ἐκ ἄρ-
 γουὶ οὐδὲ ἀκάρποις καδίσησιν εἰς
 τῷ τῷ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἰππῆ-

mo toleretis labores: responderunt
 illi, ita vos comparatos esse; addide-
 runtque cum præclaris maiorum
 virtutibus impigre vos decertare.
 Itaque non potui non gaudere, &
 apud animum meum lætitia exul-
 tare; vt qui filiorum meorum glo-
 riam, meam esse existimarem; id-
 que optimo iure. Absurdum enim
 foret, perdotribas ex adolescentum,
 quos in palæstra exercendos susce-
 perunt, alacritate & robore volu-
 ptatē capere; ac si quid forte com-
 mendatione dignū artis industria
 præstiterint, hoc ipsum veluti co-
 ronam quamdam capitibus suis ad-
 iungere, atque adeo quæ illis pro-
 pter fortitudinem laus tribuitur,
 eam suum decus arbitrari: nos au-
 tem patres spirituales, qui doctrinis
 quæ ad animi cultus vireſque com-
 parandas haud parum faciunt, vos
 imbuimus (quo nimirum carnis tu-
 multibus sedatis, vitatisque pecca-
 tis, quantumcumque laboret sa-
 tanas vt suis vos molitionibus pro-
 sternat, gloriosum triumphum re-
 portetis) non magis quam illos pia
 quadam mentis iucunditate per-
 fundi.

II.

Igitur, vt Christi saluatoris no-
 stri discipulus monet, curam om-
 nem subinferentes ministrare in fi-
 de vestra virtutem, in virtute au-
 tem scientiam, in scientia autem
 abstinentiam, in abstinentia au-
 tem patientiam, in patientia autem
 pietatem, in pietate autem amo-
 rem fraternitatis, in amore autem
 fraternitatis caritatem. hæc autem
 vobis cum adsint, & superent, non
 vacuos, neque sine fructu consti-
 tuent vos in Domini nostri Iesu
 Christi cognitione. Nam eos qui

2. Petr. 1.
 vers. 5.

internam spiritalemque in Christo vitam laude amulationeque dignam serio inire volunt, fide in primis sincera atque integra ornatos esse decet : Fidei porro integritati, virtutis quoque studium adiungant oportet. Hoc autem iacto fundamento, cognitione mysterii Christi se locupletent, & ad absolutam eiusdem intelligentiam contendant, necessum est. Quam vitarationem tenere, est, vt puto, in

Ephes. 4. vers. 13.

Isai. 33. vers. 20.

III.

Esse igitur vitam vestram plane conspicua & admiratione dignam, fidemque modis omnibus integram & incorruptam vobis suppetere non ignoro ; conturbor tamen non parum vehementer. Audio enim exitiales quosdam rumores inter vos profeminatos ; & nonnullos oberrare, qui sinceram vestram fidem demoliri studeant, & ina-

γωνισιν ληθῆναι γὰρ ἐζωγῆ φημι, τοῖς οἱ πρὸς αὐτὸν ἐλοιοτο τὸ ἐν Χριστῷ νοουμένης ζωῆς ἢ δικαιοσύνης καὶ ἀξιοῦσαν διαζῆν ὁδόν, περὶ τὸν μὲν ἀπλήτῃ καὶ ἀλωβήτῳ κατὰ σεμνυνέας πίστι, περὶ τὸν δὲ οὕτως αὐτῆ ἄρετιῶν ἔδη γεγονότος, πῶς ἔσθαι κατὰ πλεῖν τῶν καὶ Χριστὸν μυστηρίου τὸ γινώσκον, καὶ ἀναφοιτῶν δὲ μάλα πῶς τελεωτάτῳ σώσειν. Ἐπο γὰρ οἱ μακάριον τὸ, εἰς ἀνδρα τέλειον κατανήσασθαι, καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας ἐλθεῖν τῆς πληροφάνειας τῆς Χριστοδότη. Ἡ δὲ οὐκ ἔστιν ἡ περὶ τὴν μονασταίαν ταῖς ἐαυτῶν ὁσφύας δὲ μάλα διεζωσμένοι, κατανδριζέσθαι τῶν πατρῶν, ψυχικῶν τῶν αἵμα καὶ σωματικῶν. ἔσεσθε γὰρ ἔπο λαμπεροὶ καὶ διδοκίμοι, καὶ ἐν καλῶν τῶν ἐλπίδος τῶν τοῖς ἀγίοις καὶ ἡρώσις ἐσώ. ἔσω γὰρ ὑμῖν καὶ πῶς γὰρ τῶν ἄλλων ἢ πίστις ὁρθὴ καὶ ἀκαπλήδωτος, καὶ τὸ ἀνεπίληκτον ἐχουσα παντελῶς. οὐ γὰρ οὕτω καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ τῶν ἀγίων πατέρων ἰχνηλατοῦντες ἀπέβησαν, ἐναυλιθήσεσθε σὺν αὐτοῖς ταῖς ἀνω μοναῖς, καὶ σκηνῶν οἰκήσετε ταῖς ἐν οὐρανοῖς. * ὦν καὶ ὁ θεασάμενος Ἡσαίας * αἰ. διαμνηστικῶν λέγων οἱ ὀφθαλμοὶ σου ὄψοντο Ἱερουσαλήμ * πόλις πλησθεῖσα, σκηνῶν αἱ οὐ μὴ σφραγίσθωσιν.

γ.

Λαμπερὸς μὲν οὐκ ὅτι καὶ ἀξιοῦσαν ὑμῖν ὁ βίος, ὁρθὴ τε καὶ ἀκαπλήδωτος ἐνδρῶνται πίστις, ἐκ ἡγήθηκα ποθεν τεπέρασμα γὰρ οὐ μετελῶς, ἀκκοῦς, ὅτι σφύλλοι ἴνες εἰς ὑμᾶς ἀφίκοιτο χαλεποὶ καὶ σφεινοσοδοὶ ἴνες, πῶς ἀπλήτῳ ὑμῶν παραλύοντες πίστιν, καὶ ῥηματίων

ANNO CHRISTI 431.
* παλαιό-
1175

μαίων εικάων * ὑποπίοντες ὁ-
χλον, διαπυθανόμενοι τε καὶ λέ-
γοντες, τὴν ἁγίαν παρθένον Μαρίαν
πότερον ποτε θεοτόκον, ἢ μὴ, καὶ ἄνο-
μάξιας ἡγήσασθαι καὶ ἡμῶν ἀμεινω-
τοῦτων ὑμᾶς ζητημάτων εἰς ἅπαν
δοξοφαιτῶν, καὶ ἀμόλις ὅστιν ὡς ἐν
ἐσπέρῳ καὶ ἀνίγματι θεωρούμεθα
ποῖς θεοῖσι τὴν φρένα, καὶ βεβηκόσι
νοῦν, μηδὲ ἀνορούτην ὅλως. τὰ
* νεώτερον
ἰσχυρότερα τὰ θεωρημάτων τὰ
ἀκραιότερα ὑπερνήχεται νοῦν.
ὅτι ἡ ἀπαξ ἐκ ἀνήκοι τὴν ποιῶτων
μεμνήκατε λόγων, καὶ φιλονεικεῖν
ἐλέσθαι ἡμᾶς εἰκός, καὶ ποῖς νοῦν
ἐκ ἐρηρῶσμενοι, οἳ ἂν σκολοπα,
τὸ ἐπὶ αὐτοῖς δὴ τὸ ἐμπροσθα
βλάβος, δεῖν ὡς ἴδω ἀνακαίως
ὀλίγα ἡμᾶς πρὸς ὑμᾶς πρὸς ἰσῶτων
εἰπεῖν ἔχον ἡμᾶς λογομαχίτε μάλ-
λον, ἀλλ' ἵνα εἰ ἡμεῖς ὑμῖν ἐπιφύοι-
το, ταῖς ἐκείνων εἰκασιλογίαις τὸ ἀ-
ληθές * ἀντεξάγοντες, αὐτοῖς τὴν δια-
διδράσκῃτε τὸ ἐκ τῆς πλημῆδος ζημι-
δου, παροσωφελῆτε ἢ καὶ ἐπέρες, ποῖς
καθ' ἑαυτοῖς λογισμοῖς ὡς ἀδελφοῖς
ἀναπειθόντες, τὸ ἀνοῦσεν ταῖς ἐκκλη-
σίαις ἐκ τῆς ἁγίων δόξολων παρα-
δοθεία πίστιν, καὶ ἀπὸ ἡμῶν πολυ-
μηθὼν μὴ γαρεύω ἐν ἰδίαις ἔχον
ψυχῆς. δ'.

* ἀληθές
3775

Τεταύμακα τῶν ἡμῶν, εἴπερ ὅλως
ἐνδοξοῖσι ἡμεῖς, πότερον θεοτόκος,
ἢ μὴ, λέγοντ' ἀπὸ ἡμῶν παρθένας.
εἰ γὰρ ὅτι θεὸς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
Χριστὸς, πῶς οὐ θεοτόκος ἢ τεκοδοσε
ἢ ἁγία παρθένας; ταῦτ' ἡμῖν ἢ
πίστιν παρ' ἑαυτοῦ τὴν θεοσέπειον μαθη-
ταῖ, καὶ εἰ μὴ τὴν λέξιν πεποιῶν
μνήμην. ἔπειτα φρονεῖν δεδιδάμθα

Concil. Tom. 5.

nium vocularum turbas eructan-
tes, vtrum Deiparam appellare li-
ceat sacram Virginem, in contro-
uersum vocare audeant. Præstaret
fane eiusmodi quæstionibus omni-
no abstinere, & in ea quæ abstru-
fioris considerationis sunt, nec a-
liter fere, nisi veluti in speculo &
ænigmate, etiam ab iis qui solidi-
tate iudicii, mentisque firmitate
pollent, perspicere possunt, nequa-
quam inquirere: nam simplici-
orum captum subtiliora theoremata
excedunt. At quia horum sermo-
num expertes non permanistis, fit-
que probabile, contentiosos quos-
dam non defuturos, qui venenum,
quod semel hauserunt, veluti spi-
cula quædam in imbecilliorum a-
nimos defigere conabuntur, ope-
ræ me precium facturum putavi, si
pauca quædam iis de rebus ad vos
differerem; non eo id quidem con-
silio, vt vos ad lites, verborumque
digladiationes inflammem; verum
vt si qui de cetero vos adorti fue-
rint, illorum futilitati veritatem
opponentes, & ipsi erroris perni-
ciam effugiatis, & alios opportu-
nis rationibus perinde vt fratres in-
ducatis, quo fidem iam olim eccle-
sias per sanctos apostolos traditam,
non secus ac margaritam animis
suis insertam, constanter retine-
ant.

IV.

Miror itaque maiorem in mo-
dum esse aliquos omnino, qui v-
trum sacra Virgo Deipara appel-
landa sit, plane addubitent. Ete-
nim si Dominus noster Iesus Chri-
stus Deus est, quo tandem mo-
do sacra Virgo, quæ illum edidit,
Deipara non dicatur? Hanc fidem
diuini discipuli nobis tradiderunt,
quamuis istius dictionis non memi-
nerint. Ad hunc modum a sanctis

D

patribus instituti sumus. Enimvero percelebris memoriae pater noster Athanasius, qui totos quadraginta sex annos Alexandrinae ecclesiae pontificatum egregia cum laude gessit, loquacibusque impurorum nefariorumque haereticorum commentis inuicta, planeque apostolica sapientia restitit, quique scriptis suis veluti fragrantissimo quodam vnguento totum orbem mirifice recreavit, & cui de dogmatum absoluta integritate, fideique rectitudine omnes testimonium dant, libro quem de sancta & consubstantiali Trinitate conscripsit, oratione tertia, sacram Virginem passim Deiparam nominat. Cogor autem ipsi illius verbis hoc loco uti, quae hunc in modum habent: Itaque diuinæ scripturae scopus ac character, ut saepe monuimus, eiusmodi est, ut vtrumque de Christo saluatore nostro pronuntiet; puta Deum illum esse, & nunquam non hoc ipsum extitisse, ut qui Patris sit Verbum, eiusdemque splendor, & sapientia: tum eundem rursus nouissimis hisce temporibus corpore ex Deipara virgine Maria sumpto, nostri causa hominem factum esse. Et nonnullis interiectis iterum: Multi extitere sancti, & ab omni peccato immunes. nam & Ieremias de materno vtero sanctificatus est: & Ioannes in lucem nondum editus, voce Deiparae Mariae percepta, lætabundus exiit.] Sane idoneus est hic vir, apprimeque dignus, cui intrepide fidem adiungere, quemque tuto sequi liceat, ut qui nihil protulisset, quod a diuinis literis alienum esset. Quo enim pacto illustri ille celebratusque pater, qui in sacra illa magnaque Synodo Nicæna in tanta omnium admira-

Athanasius.

Hebr. 1.

1. Cor. 1.

Ierem. 1.

Luc. 1.

ἡρώδης τῶν ἀγίων πατέρων. καὶ γουὼ ὁ
 ἡ αἰοιδίμης μνήμης πατὴρ ἡμῶν Ἀ-
 θανάσιος τῶν Ἀλεξανδρέων ἐκκλη-
 σίας καὶ ἁγιοσύνης τῶν ἁγίων ἐφ'
 ὅλοις ἔτεσι τεσσάρων καὶ ἑξήκον-
 τῶν ἡμερῶν, καὶ ταῖς τῶν ἀνοσιῶν ἀρε-
 κῶν ὑπερβολαῖς ἀμαρτῶν ἵνα καὶ
 διποσοτικῶς ἀντιπέτην σωθῆσιν, καὶ
 οἶον ὑποσημασίαν ἐνὶ μέσῳ τοῖς ἰ-
 ἰδοῖς συζητήμασι καὶ ὑποφρασίαν
 τῶν ὑπὲρ οὐρανῶν, καὶ ἐπὶ ὁρατοῦ καὶ
 ἀσεβείας δογμάτων ἡρώδης πάντων * ἀρετῶν
 ἡμερῶν ἡμῶν, τὸ ἄγιον καὶ ἁγίας ἡ-
 μῶν καὶ ὁμοιοσύνης τελευτῆς σωτηρίας
 βιβλίον, ἐν τῷ τρίτῳ λόγῳ, αὐτῶ τε
 καὶ κατὰ θεοτόκον ἀποκαλεῖ τὴν ἁγίαν
 ἡρώδην. καὶ ἐξήσομαι ἡ ταῖς ἀρε-
 τῶν ἀνακαίως, αὐτῶν λέξε-
 σιν ἐργασίας ὡς δε. Σκοπὸς πίνω ἔ-
 ἔτος καὶ χερσὶν τῆς θείας χερσῶν,
 ὡς πολλὰς εἰπομένη, διπλῶν ἔστι τὸ
 ἡρώδης τῶν σωτηρίας ἐπὶ γαλίαν ἐν αὐ-
 τῇ ὅτι αἰετὸς θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐστὶν ὁ υἱός,
 λόγος ὡν ἐ ἀπαύρασμα καὶ ἁγία
 ἡ ἡρώδης καὶ ὅτι ὑπερον δι ἡμῶν σαρκ-
 κα λαβὼν ἐκ πατρὸς τῶν θεοτόκου
 Μαρίας, ἀνθρώπος γέγονε. καὶ μὴ
 ἔτερα πάλιν. πολλοὶ γουὼ ἄγιοι γέ-
 γόνασι, καὶ ἁγιοὶ πάσης ἀρετῆς.
 Ἰερემίας ἡ ἐκ κοιλίας ἡμῶν
 ἐ Ἰωάννης ἐκ κυοφορούμενος ἐ-
 σείρησεν ἐν ἀγαλλιάσῃ ἐπὶ τῇ
 φωνῇ τῆς θεοτόκου Μαρίας. ἀξιο-
 χρεῶς μὲν οὐδὲ ἀνὴρ, ἐ ἁγιοσύνης
 πρέπων, ὡς ἐκ αὐτῆς ἡ ὅσα μὴ
 ὅτι τοῖς ἱεροῖς συμβαινόντα λόγους.
 πῶς γὰρ αὐτῶ ἀμάρτυς τῶν ἀληθῶν ὁ
 λαμπερὸς ἔπερ ἐ διαβόητος, ἐ ἐν
 αὐτῇ τῇ ἁγία ἐ μεγάλη σωδοσία, ἡ
 ἐ Νικαία Φημί, καὶ ἁγιοὶ σωα-

ANNO CHRISTI 431.

μηγαριστη, πρὸς ἀπάντων τεθω-
μασμένους; ἔπω μὲν γὰρ τὸ ἑπισκο-
πῆς διεῖπε θρόνον· ἐτέλεθ' ἢ μάλλ' ὅ-
τι ἐν κληρονομίᾳ, πλὴν ἀρχιεπισκοπῆς ἐνε-
κα, ἔτ' ἄλλης ἐπισκοπῆς, ἔτ' ἰσχυρῆς
ἀρχαν ἐξουσίαν Φρενός, περι-
λήφθη μὲν πνικίθεος ἑτάροισ' ἑπι-
καρίας μνήμης Αλεξάνδρου ἑπι-
σκοπού. σωλὺ ἢ τῶν πρεσβυτέρων οἰά-
σθαι ἢ ἡμῶν πατρῶν, ποδηγῶν εἰς ἕκαστα τῶν
χρησίων, ἔτ' ἑκάστου τῶν
κτενῶν ὁδὸν ἢ μάλα παραδεικνύει.

tionē habitus est, a veritatis tra-
mite aberraret? Nam etsi per id
tempus episcopi munus nondum
sustineret, sed inter clericos etiam-
num degeret; attamen propter
præclaram indolem, insignemque
vitæ probitatem, & subtilem ac
incomparabilem mentis perspicua-
ciam, a beatæ memoriæ episcopo
Alexandro ad Synodum comes ad-
scitus est. Verfabatur autem cum
sene tamquam filius cum patre, ad
quidvis vtiliter conficiendum sese
ducem præbens, necnon in omni-
bus quæ obeunda forent, commo-
dum iter ostendens.

ε.

V.

Ἐπεὶ δὲ ἴστας εἰκὸς δεῖν μὲν οἰε-
σθαι, τὸ ἑπὶ τούτοις ἡμῖν ἐμπεδῶδες
λόγον ἔχει ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἱεράς ἔθρο-
πνύσου γραφῆς· Φαίαι τε πρὸς
ἴστον, τὸ ἀγίου ἐκείνου καὶ μετὰ ἄλλω
σωλὸν, μήτε θεοτόκον εἰπεῖν τὸ πᾶ-
κωρίου μητέρα, μήτε μὲν ὅλως
οἰεσθαι τὸ θεοτόκον· Φέρε δὲ Φέρε ἔ-
νω, ὡς ἐν καταδεικνύοντι τὸ ἐν
Χριστῷ νομῆνης οἰκονομίας τὸ μω-
σηριον, ἵνα μὲν ἴσθον ἑτάροισ' ἑπὶ
ἡμῖν κεκήρυκται γραφῆς ἔτ' ἑκά-
στου λελελήκασιν οἱ πατέρες, τὸ τὸ
μωμητὴ πῆρας ὄρον ἐκφέροντες,
ἐν ἡρώτων αὐτοῖς πάλιν ἔτ' ἀγία
πνύματος. ἔτ' ἡσ' ἔτ' λαλουῦτες
αὐτοῖς, καὶ πλὴν τῶν σωτήριων φωνῶν,
ἀλλὰ τὸ πνύμα τῶν θεῶν καὶ πατρῶν
τὸ λαλοῦν ἐν αὐτοῖς. ἔτ' ἡσ' ἔτ' ἡμῶν
νοῦν ἢ οὕτως, ὅτι θεὸς καὶ φύσιν
ἔστιν ὁ ἐκ τῆς ἀγίας πατρῶν γε-
νημένος, καποκησὶν οἰμαί παν-
τελῶς οὐδένα, πρὸς γε τὸ χεῖναι
νοεῖν καὶ μὲν καὶ φράσαι, ὅτι θεοτόκος
ἀπὸ λεγοῖτο καὶ μάλα εἰκότως. ἔτ' ἡσ'
οὕτως ἡμῖν τὸ τὸ πῆρας σύμβολον.

Verum quia verisimile est, non
defuturos hic quosdam, qui ex sa-
cra quoque diuinaque scriptura ea
quæ hoc loco asserta sunt, corrobora-
nda esse existimabunt: dicturos
præterea, sanctam illam magnam-
que Synodum neque Domini ma-
trem Deiparam vsquam appellasse,
neque quidquam omnino super ea
re decreuisse: age quonam pacto
arcanum illud œconomix Christi
mysterium per diuinas quoque lite-
ras prædicatum sit, pro virili parte
planum faciamus: tum quid ipsi
quoque patres, qui Spiritu sancto,
ne a vero discederent, afflati (non
enim ipsi loquebantur, sed Christo
saluatore nostro testante, *Spiritus
Dei et Patris erat qui in ipsis loque-
batur*) sinceræ inculpatæque fidei
Canonem ediderunt, ea de re pro-
nuntiauerint, exponamus. Illud
autem percommode fiet, si illum
ipsum, qui ex sacra Virgine proge-
nitus est, natura Deum esse demon-
stretur. Hoc namq; commōstrato,
neminē profus dubitaturū existi-
mo de Virgine, quin habēda illa sit,
& appellāda quoq; Deipara; & iure
quidem optimo. Igitur fidei nostræ
symbolum hunc in modum habet.

Matth. 10.

Concil. Tom. 5.

D ij

VI.

Credo in vnum Deum, Patrem omnipotentem, visibilium omnium & inuisibilium factorem. Et in vnum Dominum Iesum Christum, filium Dei vnigenitum, ex Patre, hoc est, ex Patris essentia natum; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum, non factum, consubstantialem Patri; per quem omnia facta sunt, & quæ in cælo, & quæ in terra sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est, & homo factus est, passus est, & tertia die resurrexit, & ascendit in cælos. qui venturus est ad iudicandum viuos & mortuos. Et in Spiritum sanctum.

νοίς, ἐρρημίον κείναι ζώντας καὶ νεκρούς. καὶ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα.

VII.

Porro hærescon inuectores, cum sibiipsis, tum ceteris quoque exitii barathrum aperientes, in eam amentiam, opinionumque vanitatem præcipites abierunt, vt Filium Dei recentem, perindeque a Deo Patre ac cetera omnia procreatum existiment, publiceque asserant. Nec erubescunt miseri, eum qui ante omne tempus & æuum extitit, imo vero qui omne æuum tempusque condidit, temporum initio circūscribere. Cumque gloria & æqualitate, quam cum Deo & Patre obtinet, suo illo commento ipsum spolient, ceteris illum præstare ægre admittunt, & mediæ cuiusdam inter Deum & homines naturæ esse statuunt; vt qui neque diuinæ excellentiæ gloriam plene assequatur, neque communibus tamen rerum procreatarum terminis contineatur. Ecquis, obsecro, est qui diuinam præstantiam non attingat, creaturæ tamen

Πισθίω εἰς ἕνα θεόν, πατέρα πάντων ἑσάρθεα, ποιητὴν πάντων ὄντων τε καὶ ἀόρατων. καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὃν ὁ θεὸς, ἡμνηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς μονογενῆ, ἑστῆσιν ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ. θεὸν ἐκ θεοῦ, φῶς ἐκ φωτός, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, ἡμνηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῆ. δι' ἡμᾶς ἑδὼν αὐθροῦν, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, κατελθόντα, σαρκωθέντα, ἐνανθρωπήσαντα, παθόντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. ἀνελθόντα εἰς τὸν οὐρανόν.

ζ.

Οἱ μὲν γὰρ τῶν αἱρέσεων βίρεται, ἑδὼν τὴν ἀπολείας σφίσι τε αὐτοῖς, καὶ μὲν καὶ ἑτέροις ὀρύλλοντες βόθρου ματαιότητος, εἰς τὸ κατώλιστον ἐνοικῶν, ὡς οἰεσθαι τε καὶ λέγειν, ὡς ὁσφαιον τὸ ὄν, ἐν ἴσῳ τε τοῖς κλίμασι ἑστηχθαι παρὰ τὸν θεὸν καὶ πατέρα. καὶ ὡς πᾶν τὸς αἰώνων καὶ χρόνου, μᾶλλον δὲ τῶν αἰώνων ποιητὴν τῆς γῆς καὶ χρόνον δεχθῆναι ὡς ἑρυσφιδισιν δειλάμοι. ὑποβιβάζοντες δὲ, κατὰ γὰρ τὸ ἐαυτοῖς δοκοῦν, τὸ πρὸς τὸν πατέρα καὶ θεὸν ἰσότητος τε καὶ δόξης, τὸ ὡς ὑπαρχῶν ἀπὸ τῆς ἄλλων ὡς ἑραχωροδοσι μολις. μεστῶν δὲ εἶναι φασὶ θεοῦ καὶ ἀνθρώπων οὐτε τὸ εἰς λῆξιν ὑπάρχῃς λαχόντα πῶν δόξῳ, οὐτε μὲν τοῖς τὸ κλίμασιν ἐνησταντα μέτρῳ. ἡς οὐκ ἄρα ὅτιν ὁ τὸ θεῖας ὑπάρχῃς ἡπώ-

ANNO
CHRISTI
431.

μῆρος, καὶ τὸ κλίσεως μέτρων ἀν-
ωκισμένος; ἀδιανοήτων παντελῶς
τὸ χημὰ ὄσι. καὶ τόπος ἢ λόγος οὐ-
δεὶς ὁρᾷται μετὰ τὸ ποιεῖν καὶ κλι-
σματος. καὶ αὐτοὶ τὸν αὐτὸν αὐτῶν,
τὸ γὰρ ἦκον ἐπὶ αὐτοῖς, τὸ δὲ θεοῦ
δακνῶν, ἕδον καὶ θεὸν ὀνομάζουσι, καὶ
προσκυνεῖα δὲν οἷον. καὶ τοῖς
νόμου βοῶντος ἀναφαιδὸν, κύριον
τὸ θεὸν σου προσκυνήσεις, καὶ ἀπα-
μόνω λατρεύσεις. καὶ μὴ καὶ διὰ
φωτῆς τῆς Δαυὶδ, θεοῦ λέγοντος
τοῖς Ἰσραὴλ· ἐκ ἔσται ἐν σοὶ
θεὸς προσφάτος, οὐδὲ προσκυνήσεις θεῷ ἄλλοτελίω.

conditionem exuperat? Res enim
hæc cogitatione comprehendi non
potest. Nec locus ulli rei est inter
creaturam & creatorem. Rursum
cum diuinitatis sedibus, quod ad
se quidem attinet, illum detur-
bent; Dei tamen Filium & Deum
nominant, & adorari oportere
prædicant; cum tamen Lex, *Do-
minum Deum tuum adorabis, & illi
soli seruias*, aperte clamet. quin &
Deus quoque Dauidis ore eiusmodi
oratione Israelitas compellat:
*Non erit in te Deus recens, neque ad-
orabis Deum alienum.*

Matth. 4.
vers. 10. ex
Deut. 6.

Pf. 80. v. 10.

VIII.

Ἡ.
Ἀλλ' ἐκείνοι μὲν οὐκ ἀμαξί-
τὸν ἀφέντες διτελεῖν, τὸ δὲ ἀλήθειαν,
ὅτι βόθροις ἵενται ἐπέτρας καὶ ἡ
Φησὶν ὁ Σολομών, ἔσθ' ἄξονας τῆς
ἰδίας γεωργίας πεπλάμην, καὶ σω-
ἀγροισι χερσὶν ἀκαρπιδυ. ἡμεῖς δὲ,
οἷς τὸ θεῖον εἰς νῦν ἐνήστερα φως,
τὸ ἐκείνων ἀβελτηρίας τὰ ἀσυλ-
κρίτως ἀμείνω φρονεῖν ἠρημυοί, καὶ
τῆ τ' ἀγίων πατέρων ἐπιμυροί πῖσι,
γεγνηνῶς φαιδὸν ἀληθείας ἐκ τῆ
θεοῦ καὶ πατρὸς οὐσίας τὸ ἕδον θεοπρο-
πῶς τε καὶ ἀπορήτως, καὶ ἐν ἰδίᾳ
μὲν ὑποστάσι νοεῖα, τῆ τ' πτωτότητι
τὸ οὐσίας ἐνοδῶς τῶν γεγνηνῶν
ἐν αὐτῶν μὲν ἔχον, ἔχον τ' ἄλλιν ἐν
ἐαυτῶν τ' πατέρα. ὁμολογουμένων δὲ
ἐπὶ φῶς ἐκ φωτός, θεὸν ἐκ θεῶ καὶ
φύσιν, ἰσοκλεῖα καὶ ἰσουργόν. χα-
ρακτῆρα τε καὶ ἀπαύγασμα, καὶ τῆ
παν ὁποῦν ἰσομέζως ἔχοντα, κατ'
οὐδὲνα ἕδον μειονεκτοῦ μόνον. ἐ-
πὶ μετὰ μὲν γὰρ ἔστω τῆς ἀγίας
πνύματος, ἡ ἀγία τε καὶ ὁμοῦσιος
ἱσας εἰς μίαν θεοῦ φύσιν.

Verum isti regia tritaque veri-
tatis via relicta in foueas & scopu-
los præcipites feruntur, atque vt
Sapiens ait, *femitis agelli sui errant,
manibusque sterilitatem colligunt.*
Nos autem, quorum mentibus di-
uinum illud lumen illuxit, qui sa-
niora sine comparatione vlla sen-
tire malumus, vafsanam illam stul-
titiã auersamur, sanctorumque
patrum fidem sectati, Dei Filium
vere, modo diuino plane & inex-
plicabili, ex Dei & Patris essentia
natum profitemur; & per se qui-
dem in propria hypostasi subsiste-
re, naturæ tamen identitate cum
generante vnum esse; & hunc in
Patre, & Patrem vicissim in ipso in-
esse. Confitemur item eundem il-
lum lumen esse de lumine, Deum
de Deo naturalem, eiusdem cum
Patre potentia & gloria, figuram
ac splendorem, per omnia & in
omnibus Patri æqualem, nulla au-
tem ex parte inferiorem, aut im-
parem. His enim Spiritu sancto
annumerato, sacra illa & confub-
stantialis Trinitas in vna eadem-
que diuinitatis natura confocia-
tur.

Proverb. 9.
sec. LXX.

Ioan. 14.
vers. 10.

Hebr. 1.

IX.

θ.

ANNO CHRISTI 431.

Et a Deo quidem inspirata scriptura Dei Verbum carnem factum, hoc est, carni animam rationis compotem habenti vnitum affirmat; sacra vero illa & magna Synodus euangelicæ doctrinæ inhærens, illum ipsum vnigenitum, qui ex Dei & Patris essentia natus est, *et per quem, et in quo constant omnia*, propter nos & propter nostram salutem de cælo descendisse, assumptaque carne hominem factum, & passum esse, necnon ex mortuis ad vitam rediisse, ac iudicem olim venturum esse commemorat: & illud ipsum Verbum, quod & ex Deo prodiit, & vnum affirmat, & Dominum nostrum Iesum Christum nominat. Hic tu mihi nunc obserua, quomodo patres illi vnum dicentes Filium, hunc Iesum Christum Dominum appellant, & ex Deo Patre natum & vnigenitum, & Deum de Deo, & lumen de lumine; genitum non factum, ac Patri consubstantialem.

Coloss. 1.

X.

Sed dicet forte hic quispiam: Nomen hoc, Christus, non in ipsum solum Emmanuelem conuenit, sed aliis quoque tributum comperitur. Deus namque de electis, & per Spiritum sanctificatis alicubi ita cauet: *Nolite tangere christos meos, et in prophetas meos nolite malignari.* Quin & diuinus quoque Dauid a Deo per Samuellem in regem inunctus, Saulem in regem inunctus, Saulem *christum Domini* vocat. Verum ad quid ego hæc recenseo? cum nullo negotio oculos non omnino otiosos habentibus patere queat, omnes, qui fide in Christum sanctificati, & per Spiritum sanctum sanctificati sunt, eiusmodi appellatio-

Psalms. 104. vers. 15.

1. Reg. 16. 1. Reg. 14. vers. 7.

Αλλ' ἢ μὲν θεοπνεύματος γραφῆ σαρκὶ φησὶ γεννηθῆναι τὸ ἐκ θεοῦ λόγον, τουτέστιν ἐνωθῆναι σαρκὶ ψυχῶν ἐχούσῃ πλὴν λογικῶν ἐπομύνη δὲ τοῖς ἀσθελετικοῖς κηρύγμασιν ἡ ἀγία καὶ μεγάλη συνέδοδος, αὐτὸν εἶπεν τὸ ἐκ τῆ οὐσίας τῆς θεοῦ καὶ πατρὸς γεννηθῆναι μόνον μονογενῆ, ὅτι οὐ πᾶν πᾶντα, καὶ ἐν ᾧ πᾶν πᾶντα, δι' ἡμᾶς ὅσον ἀνθρώποις καὶ διὰ τὴ ἡμετέραν σωτηρίαν, κατὰ Φοιτῆσαι μὲν ἐξ οὐρανῶν, σαρκωθῆναι ὅτι καὶ ἐνανθρωπήσαι, παθεῖν τε ἐναντίας καὶ ὅτι καὶ καιροῖς ἀφίξει κριτῆς ὀνόματι δὲ τὸ ἐκ θεοῦ λόγον, εἶνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. ἀφ' ἧς δὴ ἔν ὅπως εἶνα λέγοντες υἱόν, κύριον δὲ αὐτὸν καὶ Χριστόν Ἰησοῦν ὀνομάζοντες, ἐκ θεοῦ καὶ πατρὸς γεννηθῆναι φασιν ἕναί τε μονογενῆ, καὶ θεὸν ἐκ θεοῦ, ἕ φως ἐκ φωτός, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρί.

* ἰ. ἀντιμακ

Καὶ τοῖς τὸ Χριστὸς ὄνομα, φαίη τις ἀν', οὐχ ὡς ἡρμοσμένον μόνον τῷ Ἐμμανουὴλ, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἑτέρον αὐτὸ περὶ μόνον ἐρήσομεν. εἶπεν γὰρ ποὺ ὁ θεὸς πρὸς τὸ ἐξελιγμένων καὶ ἡγιασμένων ἐν πνεύματι μὴ ἀπειθεῖτε τῶν χειρῶν μου, καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρῶσατε. καὶ μὲν ὁ δεσπότης Δαυὶδ καλεσμένος εἰς βασιλεία πρὸς τὸ θεοῦ διὰ χάριτος Σαμουὴλ, Χριστὸν κυρίου τῆ Σαουλ ἐπεκάλεσεν. καὶ πᾶν τῆτο λέγω; καὶ τοι μετὸν ἐκκόλωσ τοῖς ἐκλογισιν ἰδεῖν ὅσον ἐν πίστι τῆ ἐν Χριστῷ δεδικαιωμένων, ἕ ἡγιασμένους ἐν πνεύματι, τῆ τοιαύδε

* Σαμουὴλ.

ANNO
CHRISTI
431.

κλήσε τε μνημόνοις; κὶ γουὼ ὁ προ-
φήτης Αμβραχὸν κὶ τὸν Χει-
σὼ μωσήειον, κὶ πλὴν δι' αὐτῶ σω-
τηριαν, ἀθανάτου ἀκράγε λέγων·
ἐξήλθες εἰς σωτηριαν λαοῦ σου, τῷ
σῶσαι ἐδὼν χεῖροί σου. ἐκούω τὸ
Χεισὸς ὄνομα πρέποι ἀν' οὐχὶ μόν-
ον τε καὶ ἰδικῶς, ὡς ἐφίλω, τῷ Εμ-
μανουήλ, ἀλλὰ κὶ τοῖς ἄλλοις ἀπα-
σιν, οἵ τε ἀν' εἶεν τῷ ἁγίου πνεύ-
ματος χάριτι κεχρισμένοι. πεποίη-
ται γὰρ ἀπὸ τῆς ἀθανάτου ἡ φω-
τῆ, κὶ ἀπὸ τῆς κεχρίστας, χεῖροί. ὅτι
κὶ ἡμεῖς αὐτοὶ πλὴν οὕτως δικλείᾳ
τε καὶ ἀξιοληπτοῦ ἀληθῶς κατὰ
πλουτοδύμω χεῖρι, ἐμπεδῶ λέγων
ὁ θεὸς Ἰωάννης· κὶ ἡμεῖς χεῖριμα
ἔχοντες ἀπὸ τοῦ ἁγίου. Ἐπὶ τὴν ἔχου-
σαν ἔχοντες ἵνα τις διδάσκῃ ἡμᾶς, ἀλ-
λά τὸ αὐτῶ χεῖριμα διδάσκῃ ἡμᾶς.
γέγραπται γὰρ κὶ περὶ τοῦ Εμμανουήλ,
Ἰησοῦ τὸ ἀπὸ Ναζαρέτ, ὡς ἔχει-
σεν αὐτῷ ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ κὶ
δυνάμει. κὶ μετὰ ὁ θεὸς ἰσχυρὸς Δα-
υὶδ ἀπὸ τῶν φησὶν ἡγάπησας
δικαιοσύνην, κὶ ἐμίσησας ἀνο-
μίαν· διὰ τῆσθ ἔχουσε σὲ ὁ θεὸς ὁ
θεὸς σου ἔλαγον ἀγαλλιάσεως ἀπὸ
ἐδὼν μετὰ σου. ἡ οὐκ ἀν' ἴσθ
τὸ ἀπειθῶν ἐν τῷ ἁγίῳ παρθένω
ἀπὸ τῶν ἄλλων, καὶ εἰ λέγουσθ πε-
κεῖν αὐτῷ τὸ Εμμανουήλ; ἀποπον-
σοῦ τῶν κεχρισμένων μητέρας, χεῖροτόκον ἀποκαλεῖν.

ne coonestatos? Etenim Haba-
cuc mysterium Christi, & salutem
quæ per ipsum futura erat prænun-
tians, in hæc verba prorumpit: *E-*
gressus es in salutem populi tui, ad
saluandum christos tuos. Nomen ita-
que hoc, Christus, neque soli, ne-
que proprie Emmanueli conuenit,
sed ceteris omnibus, qui Spiritus
sancti gratia vncti sunt. Deriuata
namque est vox hæc ab ipsa re. ab
eo siquidem, quod inuncti fumus,
christi appellamur. Quod autem
nos quoque hoc tam illustri, tam-
que amplectendæ gratiæ dono vere
locupletemur, id sapiens ille Ioan-
nes eiusmodi oratione confirmat:
Et vos, inquit, unctionem habetis a
Sancto. & infra: Neque opus habe-
tis, ut quis vos doceat; unctio docet
vos. De ipso porro Emmanuele ita
scriptum extat: *Iesum a Naz-*
areth, quomodo unxit eum Deus Spi-
ritu sancto & virtute. Sed & diui-
nus quoque vates Dauid eundem
ita affatur: *Dilexisti iustitiam, &*
odisti iniquitatem: propterea unxit
te Deus Deus tuus oleo letitiæ præ-
confortibus tuis. Ecquid ergo exi-
mum præ ceteris mulieribus in sa-
cra Virgine elucet, esto ea Emma-
nuelem in lucem edidisse perhibea-
tur? Profecto nihil faceret absurdi,
qui promiscue cuiuslibet vncti ma-
trem christiparam appellare in a-
nimam induceret.

Habac. 3.
vers. 13.

1. Ioan. 2.
vers. 20. 7.
Ibid. v. 2

Act. 10.
vers. 38.

Pf. 44. v. 8.

* ἀδικίαν.

ια.

XI.

Ἀλλ' ἐστὶ πολὺ τὸ μεσολαβεῖν, κὶ
ἀσυκρίτως διαφοραῖς τῶν σωτη-
ριῶν ἡμῶν δικλείας κὶ ὑπεροχῆς ἀπο-
πειχίζον παρὰ καθ' ἡμᾶς. οἰκέται γὰρ
ἡμεῖς, ὅτι κὶ τὸ φῶς κύριος κὶ θεός,
καὶ εἰ γέρονε μετ' ἡμῶν, κὶ ἐν τοῖς

Nihilne ergo inter Christum
Emmanuelem, & ceteros christos
interest? Imo vero ingenti inter-
uallo, & discrimine pene immen-
so nos a Christi gloria & excellen-
tia feiungimur. Etenim nos famu-
li sumus; ille vero etfi dispensatio-

ne nobiscum in humanis versatus sit, & nostra assumpserit, secundum naturam tamen Deus & Dominus est. Quare beatus Paulus & Christum & Deum illum appellat. ait enim: *Hoc enim scitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, qui est idololatra, non habet hereditatem in regno Christi & Dei.* Ceteri itaque omnes propter vnctionis beneficium sint christi, & iure isthuc appellentur: solus autem Emmanuel ita est Christus, vt verus quoque sit Deus. Quapropter a vero non aberrauerit, qui aliorum matres christiparas appellare velit; Deiparas tamen nullo modo. sola namque inter ceteras omnes sacra Virgo Christipara simul ac Deipara appellatur, & esse dignoscitur: quandoquidem vna haec non merum hominem, vt fumus nos, sed Dei Patris Verbum incarnatum & hominem factum peperit. Etenim nos quoque propter Dei gratiam dii nominamur; at Filius non hoc modo est Deus: hic enim, quamquam corpus induit, natura & ipsa Deus est.

Ephes. 5. v. 5.

καθ' ἡμαῖς οἰκονομικῶς. ταύτη ὅτι καὶ ὁ μακάριος Παῦλος Χριστὸν αὐτὸν ὠνόμαζε καὶ θεόν, οὕτω λέγων· τὸ το γὰρ ἔστι γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκαθάρτος ἢ πλεονέκτης, ὅς τις ἔστιν ἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. ἐποιοῦν οἱ μὲν ἄλλοι πάντες, ὡς ἔφω, εἴεν αὐτὸ καὶ μάλα εἰκότως διὰ τὸ καχεῖαν χριστοῦ, μόνος δὲ Χριστὸς ἔστι θεὸς ἀληθινὸς ὁ Ἐμμανουήλ. καὶ ἐκ αὐτῶν ἀμάρτυροι τῶν ἀληθῶν, εἰ τις αὐτὸν ἐλοιπο λέγειν, ὡς αἱ τῶν ἄλλων μητέρες, χριστοπόκοι μὲν, οὐ μὲν ἐπὶ τῷ θεοτόκοι μόνῃ ἢ τῷ ἁγίῳ ἐκείνῳ ἢ τῷ ἁγίῳ πατρὶνος Χριστοπόκος τε ὁμοῦ καὶ θεοτόκος νοεῖται τε ἔλεγεται γεννηθῆκε ἢ οὐ ψῆλον αὐθροπον, καθ' ἡμαῖς, σαρκωθέντα δὲ μάλλον καὶ ἐνθυροσπῆσαντα ἢ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον. ὠνομάσμεθα μὲν γὰρ ἔφημεῖς καὶ χάριν θεοῦ· πᾶσι οὐχ οὕτως θεὸς ὁ υἱός, φύσις ἢ μάλλον καὶ ἀληθεία, καὶ εἰ γέρονε σαρκῶ.

16.

XII.

Sed percunctabere hic forsitan: Numquid, dic age, diuinitatis mater Virgo extitit? Ad hoc dicimus viuum illud & subsistens Dei Verbum vere citra vllam controuersiam ex ipsa Dei & Patris essentia genitum esse; substantiamque temporis initio carentem fortitum ad hoc dicimus, vt in ipso & cum ipso nunquam non sit, esseque intelligatur. Verum nouissimis aui huius temporibus incarnatum, hoc est, corpori anima intelligenti informato vnitum, secundum carnem quoque ex muliere natum est.

Ἀλλ' ἴσως ἐπινοεῖς ἑρεῖς· ἄρ' οὐ εἰπέ μοι, θεοτόκος μήτηρ γέρονεν ἢ παρθένος; καὶ πῶς γε τὸ το φαμέν ὅτι γεννηθῆκε μὲν ὁμολοῦσιν μὲν ὅτι αὐτῆς τῆς οὐσίας τῷ θεοῦ ἔστι πατρὸς ὁ ζῶν τε ἔστι ἐν πᾶσι λόγος αὐτῆς, καὶ ἀρχὸν ἐν χρόνῳ τῷ ὑπαρξίν ἐχῆ, αἰετῶσιν φυσικῶς τῷ γεννηθῆκόσιν, ἐν αὐτῷ τε ἔστι σὺν αὐτῷ σινοπαρῶν ἔστι σινοοὐμῆρος· ἐν ἐξάστοις ἢ τῷ αἰώνῳ καί ποτε, ἐπειδὴ γέρονε σαρκῶ, ποτέστιν ἡρώσῃ σαρκὶ ψυχῶ ἐχούσῃ τῷ λογικῶ, γεννηθῆκε λέγειν ἔστι σαρκικῶς διὰ γυναικός.

ANNO CHRISTI 451.

ναγκός. ἔοικε δὲ πῶς τῶ καθ' ἡμαῶς
 τῶ καὶ τὸ ἐπὶ αὐτῶ μυστήριον. αἱ μὲν
 γὰρ τῆς ἁγίας μητέρες ὑπηρετοῦσαι
 τῆ φύσεως πρὸς γέννησιν, ἔρχονται μὲν
 ἐν μήτρᾳ πηγυμύλιω καὶ βρα-
 χυ τὴν σάρκα, καὶ ἀφ' ἑσθλαῖς ἑσθλαῖς
 ἐκέρχονται θεοῦ παρθενοῦσαι καὶ τε-
 λουμύλιω εἰς εἶδος τὸ ἀνθρώπινον.
 αἰνήσι δὲ τῶ ζώῳ τὸ πνεῦμα ὁ θεός,
 καθ' ὃν οἶδε ἔσπον. πλάθει γὰρ τὸ
 πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῶ, καὶ τὴν
 τῆ παρθενοῦ Φανίω. ἔπερ δὲ
 σαρκός, καὶ ὁμοίως ἔπερ ὁ ψυ-
 χῆς ὄντι λόγος. ἀλλ' εἰ καὶ γέρονται
 μόνον αὐταὶ τῆς ἁγίας σωματικῶν
 μητέρες, ἀλλ' οὐκ ὄλοντο τεκοῦσαι
 τὸ ζῶον, τὸ ἐκ ψυχῆς δὴ λέγω καὶ
 σώματος, οὐκ μέρος λέγονται τε-
 καῖν. οὐδ' αὖ εἴποι τις, φέρε εἰπεῖν,
 τὴν Ελισάβετ σαρκοτόκον μὲν, οὐ
 μὲν ἐπὶ καὶ ψυχοτόκον ἐκτέτοκε γὰρ
 ψυχοτόκον βαπτισίω, καὶ ὡς ἐν
 ὄξ ἀμφοῖν ἀνθρώπων, ψυχῆς
 δὴ λέγω καὶ σώματος. ποιοῦν ἡ πε-
 πηραῖα ἀδελφὸς ὁμοῦ καὶ τῆ
 γνήσι τῆς Εμμανουήλ. γεννηται
 μὲν γὰρ, ὡς ἐφω, ἐκ τῆς τῆς θεοῦ καὶ
 πατρὸς οὐσίας ὁ μονογενὴς ἀπὸ λό-
 γος ἐπειδὴ ἡ σάρκα λαβὼν, καὶ ἰδίω
 αὐτὴν ποιησάμεν, κεχρημάτικε
 καὶ ἡσ ἀνθρώπου, καὶ γέρονε καθ'
 ἡμαῶ, οὐδὲν, οἶμα, ἢ ἀποπῶ εἰ-
 πεῖν, μάλλ' δὲ καὶ ἀνακαῖον ὁμο-
 λογεῖν, ὅτι καὶ γεννηται καὶ σάρκα
 διὰ γυναικός, καὶ ἀπὸ ἀμέλει καὶ
 ἡ τῆ ἀνθρώπου ψυχῆ τῶ ἰδίω σωμα-
 πογηται σώματι, καὶ ὡς ἐν λελό-
 γισαι πρὸς αὐτὸ, καὶ ποι τὴν φύσιν
 ἐπερ αὐτὸ νοουμένη τε καὶ ὑ-
 παρχουσα, καὶ ἰδίω λόγῳ.

Concil. Tom. 5.

se. Habet autem hoc incarnati Verbi mysterium quamdam cum humano partu cognationē: quandoquidem terrenorū hominum matres naturæ ad generandum subferuientes, in utero quidem carnem gestant, quæ sensum per temporū interualla concresecens, arcanisque quibusdam Conditoris operationibus incrementa paulatim sumens, ad perfectionem adducta formam tandem attingit humanam: Deus vero corpusculo, modo quem ipse nouit, spiritum infundit: *Format enim ille spi-* Zach. 12.
ritum hominis in illo, ut Propheta ait. Iam alia carnis, alia vero animæ est ratio. Atqui licet illæ ter-
restrium dumtaxat corporū matres fiant, non alteram tamen partem, sed totum quod ex anima & corpore conflatur, parere dicuntur. nemo enim (ut exemplo res Luc. 1.
illustretur) Elizabeth carnē tantummodo, non etiam animam peperisse dixerit: siquidem peperit Baptistam animatum, & hominem, ut vnum ex duobus, carne inquam & anima: ita & in Emma-
nuelis quoque ortu accidisse cogitemus. nam ex Dei Patris substantia natum est, ut dixi, vnigenitum illius Verbum: hoc autem posteaquam carne, quam propriam sibi fecit, assumpta, nostrā naturā induit, & filius hominis factum est, citra omnem absurditatem, imo vero necessaria conuenientique ratione secundum carnem ex muliere natum creditur & prædicatur. Quemadmodum & ipsa quoque hominis anima, licet natura a corpore quod informat, diuersa intelligatur & sit sua propria ratione, vna tamen cum suo corpore oritur, & velut vnum quippiam cum ipso cense-

E

tur. Quod si quispiam matrem allicuius non animiparam appellandam esse contenderit, sed tantum carniparam; nã ineptum plane blateronem ille se declarabit. Nam etsi id quod mulier parit, ex duobus disparibus concinne inter se aptis componatur, vnum tamen animal, vnumque hominem parit; vtraq; parte suam retinente naturam, & veluti in naturalem coeunte vnitatem, ita vt duo hæc inter se commixta sint, & alterum alteri communia faciat, quæ sibi propria sunt.

XIII.

Quod autem eiusmodi naturarum vnio in Christo necessario constitui debeat, id cum ex aliis multis, tum ex ipso quoque Apostolo, absque villo labore molestiaque ostendi potest. Age ergo, si placet, nonnullas beati Pauli voces attentius aliquanto expendamus, iudiciumque animi quam poterimus accuratissimum ad eas afferamus. Hic igitur de vnigenito Dei Filio hunc in modum scribit: *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo; sed semetipsum exinanivit, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo. humiliavit semetipsum &c.* Quis, obsecro, ille est, qui cum in forma Dei esset, Deo se æqualem esse non rapinam arbitratus est? Aut quomodo exinanitus est? aut qua demum ratione ad humilitatem seruilemque formam abiectus est? Sane qui vnum Dominum nostrum Iesum Christum in duos, in hominem videlicet, & Verbū quod ex Deo natum est, diuellunt; eum qui ex facta Virgine ortum ducit, exinanitionem sustinuisse autumant;

Phil. 2. v. 6.

καὶ εἰ βούλοιντο ἕως πλὴν τοῦ θεῖν[Ⓞ] μητέρα λέγειν, ὡς ἐστὶ μὲν σαρκωτόκ[Ⓞ], οὐ μὲν ἐπὶ καὶ ψυχωτόκ[Ⓞ], * θεοποίησις ὑπαρχῆς λίαν τέτοκε γὰρ ὡς ἐφ' ἡμῶν σωτηριολογί[Ⓞ] * δι' ἧς * αὐτομορίαν τὸ ζῶον καὶ ἐκ δυῶν μὲν, πλὴν ἀνθρώπων ἕνα, μένοντος μὲν ἑκατέρου τοῦ ὅτι ὅτι, σωδεδραμνηκότων δὲ ὡσαύτως εἰς ἐνόητα φισικῶν, καὶ οἷον ἀνακρινάτων ἀλλήλων, ὅτι αὐτὸς ἰδι[Ⓞ] ἑκατέρω περὶ ἑσθ[Ⓞ].

ANNO CHRISTI 431.

* αὐτομορίαν τὸ ζῶον καὶ ἐκ δυῶν μὲν, πλὴν ἀνθρώπων ἕνα, μένοντος μὲν ἑκατέρου τοῦ ὅτι ὅτι, σωδεδραμνηκότων δὲ ὡσαύτως εἰς ἐνόητα φισικῶν, καὶ οἷον ἀνακρινάτων ἀλλήλων, ὅτι αὐτὸς ἰδι[Ⓞ] ἑκατέρω περὶ ἑσθ[Ⓞ].

17.

Οὐ δὲ ὅτιναι ἀνακαιοπάτη λίαν ἢ ἔνωσις ἐπὶ Χριστοῦ, κατὰ θεῖον ῥᾶον καὶ ἀταλάτωρ παντελῶς, καὶ διὰ πολλῶν ἐπέθαν. Φέρε γὰρ, εἰ δοκεῖ, τὰς τῆ μακαρίου Γαύλου πολυπραγμονολογίας Φωναῖς, ἀκριβῆ[Ⓞ] νοῦν, καὶ ὡς ἐνὶ λεπτομερεῶς ἐπερίδοντες. ἔφη ποῖντω περὶ τῆ μονοφυσι[Ⓞ] ὅς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπαρχων, οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσεν, μορφῶν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι ὁμοιωθεὶς ὡς ἀνθρώπου, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν. ἕως οὗ ἄρα ὅτιναι ὁ ὑπάρχων ἐν μορφῇ τοῦ θεοῦ, καὶ οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ; ἢ ἕνα κενώσεται ἑσθ[Ⓞ]; κατὰ τὴν δὲ ὅπως εἰς ταπείνωσιν, καὶ ἐν τῇ τῆ δούλου μορφῇ; * ὁ μὲν οὗν εἰς δύο τέμνοντες ἕνα κέρον Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ ἀνθρώπου, φημὶ, καὶ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον, ἐκ τῆς ἀγίας πατρὸς Φασίν ὑπομείναι πλὴν κένωσιν, ὅσοι διίστωντες αὐτὸν ἐκ θεοῦ λόγου, περὶ ἀποθεῖναι ἑσθ[Ⓞ].

* αὐτὸς

ANNO CHRISTI 431.

ἐκινύτωσαν, ὅτι καὶ ἐν μορφῇ καὶ ἰσο-
τητι νοεῖται τε καὶ ἡμεῖς τῆς πατρὸς, ἵνα
καὶ τῆς κενώσεως ὑπομείνῃ ἕξ-
πον, εἰς ὅσην ἐκ ἡμῶν καθυμνῶν.
ἀλλ' οὐδὲν ὅστις τῆς πεποιημένων, εἰ
κατ' ἰδίαν νοοῖτο φύσιν, ὅτι ἐν ἰσο-
τητι τῆς πατρὸς. πῶς οὐκ ἄρα κε-
κινύσθαι λέγεται, εἰ τιμὴ φύσιν ἀν-
δρῶπος ὡν, γελῶνται καὶ ἡμᾶς ἐκ
ζωακός; καὶ ἐκ ποίας, εἰπέ μοι,
πρεσβυτέρως ὑπεροχῆς τῆς τῆς ἀν-
δρῶπου μείζοντος εἰς τὸ ἀνδρῶπος
εἶναι κατέβη; ἢ πῶς αὖ νοοῖτο λα-
βεῖν, ὡς ἐκ ἔχων ἐν δόξῃ, τιμὴ τῆς
δούλου μορφῆς, ὅτι φύσιν τελευτῶν ἐν
οἰκείῃ, καὶ ὑποδύλῳ δουλείας
καίμην;

* ὑποδύλῳ
29 δουλείας

naturam inter famulos habetur, & seruitutis iugo premitur?

ιδί.

Ἀλλὰ ναὶ φασι. ὁ φύσιν καὶ ἀλη-
θῶς καὶ ἐλεύθερος υἱός, ὅτι ἐκ θεοῦ πατρὸς
λόγος ἐν μορφῇ τῆς γελῶντικῆς ὑ-
παρχῶν, καὶ ἰσὸς ὡν αὐτῶν, κατ' ὠκισεν
ἐν ἀνδρῶπου γυναικὶν διὰ ζωα-
κός. καὶ τὸ ὅστις ἡ κενώσις, καὶ τὸ πα-
πένωσις χεῖμα, καὶ τὸ ἐν τῇ δούλῳ
καθικνεῖσθαι μορφῇ. εἶτα, ὡ βέλπι-
σοι, τὸ κατοικήσαι μόνον ἐν ἀνδρῶπου
τὸ ἐκ θεοῦ λόγον, δὲ κέσθεν αὖ εἰς κέ-
νωσιν αὐτῶν; καὶ ἀσφαλές εἰπεῖν, ὅτι τε
οὕτως ὑπέδου τὸ δούλου μορφῆς,
καὶ οὕτως αὐτῶν γίνονται διὰ τῆς πα-
πένωσις ἕξπος; καὶ τοὶ λέγοντες,
ὡς ἀκούω, τοῖς ἀγίοις λόγους εἰπὼν
ὡς ἀγαπᾷ με, τῶν λόγων μου τηρή-
σῃ, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσῃ αὐτόν,
καὶ παρὲς αὐτὸν ἐλεύσομαι, καὶ μονῶ
αὐτῶν ποιησόμεθα. ἀκούεις, ὅπως
ἐν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν συγκατοι-
κήσῃν αὐτῶν καὶ αὐτὸν ἐφῆ τὸ θεὸν

* κατοικήσῃ

Concil. Tom. 5.

natum est, nequaquā; ut quod ab
eo omnino fecernāt. Verum si ita
res habet, exponāt illi nobis, quo-
nam modo hic in forma & æqua-
litate Patris intelligeretur & ef-
fet; aut qua ratione exinanitionis
modū experiri posset, in id quod
non erat, sese demittens. Nulla e-
nim creata res, si secundum natu-
ram suam consideretur, habet pa-
tris æqualitatem. Qui ergo is exi-
natus est, qui suapte natura me-
rus homo existens, hominum mo-
re ex muliere prognatus est? Ex
qua quæso eminentia, quæ cōmu-
nem hominis naturā excelleret,
ut homo fieret sese demisit? Aut
quo tandem sensu formam serui,
quam initio non habebat, assump-
sisse perhibetur, qui secundum
& seruitutis iugo premitur?

XIV.

Respondent, illum qui natura
ac vere filius, & liber, & Patris
Verbum erat, & in genitoris for-
ma existeret, ac ei æqualis erat, in
homine, quem mulier in lucem
edidit, inhabitasse; atque huc ten-
dere quidquid de exinanitione,
vel humiliatione, vel seruilis
formæ assumptione usquam tra-
ditur. Sed heus tu, quisquis es,
eamne tute solam diuini Verbi in
homine inhabitationem, ad sta-
tuendam illam exinanitionem sat
esse existimas? nihilque inesse pe-
riculi arbitraris, si vna hac ratio-
ne Verbum seruilem formam sus-
cepisse, talemque humiliationis
modū pertulisse statuatur? Atqui
Dominum sanctos apostolos hac
oratione compellantem audio: *Si
quis diligit me, sermonem meum ser-
uabit; & Pater meus diliget eum; &
ad eum veniemus, & mansionem a-
pud eum faciemus.* Audis, quo pa-
cto & ipsum quoque Patrem vna

Ioan. 14.
v. 23.

E ij

cum ipso illis inhabitaturū spondeat, qui ipsum diligunt? Nūquid ergo & illum ipsum quoque, propterea quod pias amicorū suorū animas sedes sibi constituat, exinanitū, similiterq; cum Filio deiectum, ac seruili forma indutum concedemus? De Spiritu sancto autē, qui in nobis inhabitat, quid statuemus? Numquid & ipsum quoq; incarnationis œconomia, quam per solum Filium salutis vitæque omnium causa factam agnoscimus, expleuisse dicemus? Apage cum istis adeo inanibus, stolidis & anilibus deliramentis.

2. Tim. 1. vers. 14.

XV.

Verbum igitur Dei, quod in forma & æqualitate Dei & Patris erat, semetipsum humiliavit, quando, vt Ioannes loquitur, caro factum ex muliere natum est; æternamque ex Patre originem obtinens, nostram quoque propter nos generationem experiri non reculauit. Quod si secus res habet, doceant nos ipsi, ecquonam modo Dei Patris Verbū a nobis Christus appelletur, & Christus esse intelligatur. Nam si Christus ab vnctione nominatus est, quem, quæso, Pater oleo lætitiæ, hoc est Spiritu sancto, inunxit? Si enim Dei Verbum, quod Deus est, & solum specialiter ex Patre natum est, inunctum dicant, atque huc vere, quidquid de vnctione dicitur, pertinere contendant; nimirum inficitia sua, insigni iniuria Vnigeniti naturam afficiunt, & ipsum diuinæ dispensationis mysterium plane euertunt. Si enim Verbum, quod Deus est, Spiritu sancto inunctum est; ergo superioribus temporibus, quibus inunctionis huius beneficio, quod postea illi obrigit, adhuc destituebatur, sanctificationis om-

Ioan. 1.

Psal. 44.

καὶ πατέρα; ἄρ' οὐ καὶ αὐτὸν κενώσατο δόξομεν, καὶ πλὴν ὁμοίου διατλιῶμαι * κένωσιν τῷ ἡμῶν, ἔτι πλὴν τῆς δούλου μορφῆς ἀναλαβεῖν, ὅτι τὰς ἡμῶν ἀγαπώντων αὐτὸν ψυχὰς ἀγίας ποιεῖται μονὰς ἰδίας; ἢ δὲ τὸ ἅγιον πνεῦμα τὸ κατοικοῦν ἐν ἡμῖν; ἄρα καὶ αὐτὸ τῆς ἐνδουλοσησεως ἀπεπλήρου πλὴν οἰκονομίᾳ, ἡ δὲ διὰ μόνου τῆς ἡμῶν πεπεσχηθῆαι φάρμακον τῆς πάντων ἐνεκα σωτηρίας ἐ ζωῆς; ἀπαγε τῆς οὕτω περὶ τῆς ἐν αἰσθητοῦ παντελῶς εἰκαιοβουλίας.
ιε'.

Τεταπεινώσει τοίνυν ἑαυτὸν ὁ ἐν μορφῇ ἡμῶν ἰσότητι τῆς θεοῦ καὶ πατρὸς ὑπαρχῶν λόγος, ὅτι ἡμῶν σαρκὸς, κατὰ φωνὴν Ἰωάννης, γεννητῆρι διαζωαικός· καὶ ὁ γεννητῆρι ἐχῶν πλὴν ἐκ θεοῦ πατρὸς, καὶ πλὴν κατὰ ἡμῶν ὑπαίμενει παιδῶν δι ἡμῶν· ἐπεὶ διδασκόντων αὐτοῖ, καὶ ἵνα ἔσπον ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος Χριστὸς ἀννοῖτο καὶ λέγοιτο πρὸς ἡμῶν. εἰ δὲ τὸ γε τῆς κενώσατο Χριστὸς ὀνομάζεται, ἵνα κενώσεν ὁ πατήρ τῷ ἐλαίῳ τῆς ἀγαλλιόσεως, ἢ τοῦ τῷ ἁγίῳ πνεύματι; εἰ μὲν οὐκ ἰδικῶς τῷ μόνῳ ὅτι αὐτὸς γεννητῆρι θεὸν λόγον, καὶ τῶν ἐν αἰσθητοῦ ἀλλοτρίων, ἀγνωστοῦ ὅπως καὶ πλὴν τῆς μονογενεῖς ἀδικοδοσι φύσιν, καὶ τῆς μὲν σαρκὸς οἰκονομίας ἀφρασημαῖνοι τοῖς τῷ μυστηρίῳ. εἰ γὰρ κενώσατο τῷ ἁγίῳ πνεύματι θεὸς ὢν ὁ λόγος, ὅτι πρὸς πάντως ἀγασμοδ ἔτι οὐκ ἐκόντες ὁμολογήσοι καὶ τῶν ἀνωθεν ἐπὶ χρόνους ὑπαρχῶν αὐτῶν, κατὰ οὐκ οὕτω κενωμένῳ, ἀμέ-

ANNO
CHRISTI
431.

πρωτος ὡς ἐπὶ τῆς εἰς ὑπερῷον ἀπὸ δό-
ξης δωρεάς. τὸ δὲ ἁγιασμοῦ τητώ-
μινον σαλεύεται καὶ φύσιν, καὶ ἐκ δὴ
νοοῖτο παντελῶς ἡμοιοηκὸς ἀμδρπί-
ας, ἥτοι τῆς δωάδαυ πλημμελεῖν.
* ἕπομεμδρῆκεν οὖν * ἀρα καὶ ἕ-
πλω τὴν εἰς τὰ ἀμείνω πρὸν ὁ λό-
γος. πῶς οὖν ὁ αὐτὸς ὄντι, καὶ ἐκ ἡλ-
λοῖώται; καὶ εἰ θεὸς ὢν ὁ λόγος, καὶ
ἐν μορφῇ καὶ ἰσότητι τῆς πατρὸς, ἐχέει-
τό τε ἕ ἡγιάζετο, φάσις ἡς αὐτὸς ἴσως
ὡς ἀπὸ γὰρ τῆς ἀεθλματος εἰς ἕξιπῆ-
λοισ ἐνόιας ἀπειλωεμῆκεν, ὅτι
πάχα ποὺ καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ δεοῖτ' αὐ-
τὸ ἁγιασμοῦ. μάλλον δὲ ἥδη καὶ μεί-
ζων αὐτῷ ἀναπέφηνεν ὁ υἱός, εἰπὼν
ἡγιάσαι μὲν αὐτὸς, ἴσως ὢν ἀπὸ, καὶ
ἐν μορφῇ ἀεθ τῆς ἁγιασμοῦ. ὁ δὲ
ἐναπομεμδρῆκεν οἷς ἡ ἀεί, καὶ ἐστὶ
καὶ ἔσται, οὐπω τὴν εἰς τὰ ἀμείνω λα-
βῶν ἑπίδοσιν διὰ γὰρ τῆς ἡγιάδαυ,
καθὶ ὁμοιότητα τῆς υἱοῦ. μείζων δὲ
ἥδη καὶ ἀμφοῖν ὄραται τὸ πνῦμα τὸ
ἁγιάζον αὐτῶν, εἰπὼν ὅστιν ἐκ ἐνδο-
ατῶν, ὡς ἀπάσις ἀνιπλογίας δίχα,
τὸ ἐλατῆον ὑπὸ τῆς κρείτῆον βίλο-
γῆται. ἀλλ' ἐστὶ ταῦτα λῆρ καὶ
περθερία, καὶ ἀποπληξίας ἐκλήματα.
ἁγία γὰρ καὶ φύσιν ἡ ὁμοούσιον τε-
αί. ἁγίον ὁ πατὴρ, ἁγίον καὶ ὁ
υἱός οὐσιωδῶς καὶ ἴσον ἕγον. ὁ-
μοίως ἢ καὶ τὸ πνῦμα. ἐκοῦν ὅσον ἡ-
κεν εἰς ἰδίαν φύσιν, οὐχ ἡγιάσαι κα-
ταμόνας ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος.

do Spiritus sanctus. Ad propriam proinde naturam quod attinet, Dei Patris Verbum seorsum per se non est sanctificatum.

15.

Ei δὲ δὴ τις οἰοῖτο ἕ ἐκ τῆς ἁ-
γίας παρθένου γενηνημδρον κεχρί-
αται καὶ ἡγιάδαυ μόνον, ταῦτη τοι

nino indigebat; quod inficiari non possunt. Atqui omne quod sanctificatione destituitur, illud suapte natura mutabile est; atque idcirco aut peccati, aut certe peccandi facultatis haudquaquam expers est: ergo demutatatum est, quia forte ad meliora progressum est. Quomodo ergo idem esse, & nunquam mutari prædicatur? Porro autem si Deus Verbum, quod in forma & æqualitate Patris subsistens est, inunctum & sanctificatum est; non deerunt fortassis qui in friuolas ineptasque cogitationes præcipites ex hac re acti, ipsum quoque Patrem sanctificatione egere, & Filium Patre maiorem esse nugabuntur. siquidem hic ante vnctionem Patri æqualis erat; nunc autem Spiritu sancto inunctus est: Pater vero in quibus cõstitutus erat bonis manet, manebitque semper: nec, ut Filius, inunctus aut sanctificatus est, ut propterea progressus ad meliora fecerit. Imo vero hac admiffa opinatione, Spiritus sanctus qui inungit & sanctificat, utroque maior deprehenderetur.

nam extra ullam controuersiam ac Hebr. 7. dubitationem, quod minus est, a me- vers. 7. liore benedicatur. Verum isthæc meræ sunt nugæ, meraque insanorum hominum deliria, verborumq; portenta. Etenim consubstantialis Trias suapte natura sancta est. Sanctus est Pater, sanctus pari modo per essentiam est Filius, sanctus eodem denique modo

XVI.

Quod si quis eum, quem sacra Virgo peperit, solum, hoc est, in propria subsistentem hypostasi, vnctum & sanctificatum arbitre-

tur, atque ob id Christum appellatum contendat; eiusmodi in medium prodeat, nobisque exponat, solane vnctio sat sit, vt vnctus cum Deo, qui est super omnia, æqualis gloriæ, parisque potentia & maiestatis esse censetur. Quod si id satis esse concedat, & verū hoc esse dicent; nos quoque vncti sumus; est enim in sacris literis: *Vos vnctionem habetis ex sancto.* Erimus igitur fortasse & nos ipsi quoque Deo pares: atque ita nihil, opinor, prohibebit, quo minus nos quoque perinde atq; Emmanuel a dextra illi assideamus. Dicitur enim ad illū: *Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.* Adoret proinde & nos sacra illa mentium beatarum multitudo. nam vt Apostolus commemorat, *cum primogenitum suum in orbem terrarum inducit, ita ait: Adorent illum omnes angeli Dei.* At vero nos quamquam Spiritu sancto inungamur, necnon per gratiam in Dei filios cooptemur, & dii interdum quoque nomine; nostræ tamē naturæ mediocritatem non ignoramus. Sumus enim de terra, & inter seruos numeramur. Ille vero nature nostræ legibus non continetur, sed natura & veritate Filius, totiusque vniuersitatis Dominus est, atque e cælis ad nos delapsus est.

XVII.

Nec vero dicimus, qui recte sentire decreuimus, Deum factū carnis patrem; nec rursus diuinitatis naturam a muliere editam, ante quam humana natura se induisset: sed Verbum, quod ex Deo natura est, & hominem qui ex sacra Virgine perfecte in hanc lucem ortus est, ad vnitatem con-

κὲ ὀνομάσθαι Χεῖρὸν, λεγέτω ὡς ἑλθὼν, εἰ δὲ ἔχη τὸ χεῖρμα πρὸς τὸ δόξωμαι * ἀλειφόμενον ἰσοκλήα κὲ ὁμόθεον τῶ πάντων ἐπέκεινα θεῶ. κὲ εἰ μὴ δόξω τὸ χεῖρμα, καὶ τὸ ἐροῶσιν, ὡς ἐστὶν ἀληθὲς κεχειρισμένα καὶ ἡμεῖς. κὲ μηδὲ πρὸς λέγων ὁ θεῶσι Ἰωάννης κὲ ὑμεῖς χεῖρμα ἔχετε δὲ τῶ ἀγίου. ἐσόμεθα δὲ οὐκ ἐν ἰσῶ τάχα που καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ τῶ θεῶ. εἴρηγ δὲ, οἶμα, παντελῶς οὐδὲν κὲ σιωπερῶσιν αὐτῶ, κατὰ τὸ ἀμέλει καὶ αὐτὸς ὁ Ἐμμανουήλ. εἴρηται ὡς πρὸς αὐτὸν καὶ δὲ δεξιῶν μου, ἕως αὐτῶ τῶ ἐχθροῖς σου ἰσοπόδι τῶ τῶ ποδῶν σου. προσκυνέτω κὲ ἡμᾶς ἡ τῶ δῶ πνευματικῶν ἀγία πληθύς. ὅταν γὰρ φησὶν εἰσαγγέλη ὡς προστόκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγῃ καὶ προσκυνήσονται αὐτῶ πάντες ἀγγελοὶ θεοῦ. ἀλλ' ἡμεῖς μὴ, εἰ κὲ τῶ ἀγίῳ κεχειρισμένα πνεύματι, ἢ μὴ τῆς ὑποστάσεως κατὰ πλοῦτον χεῖρμα, κεκλήμεθα δὲ καὶ θεοὶ, τὸ γε μὴν τῆς ἐαυτῶν φύσεως μέλλον ἐκ ἀγνοήσεμεν. ἐσμέν ὡς ἐκ γῆς, καὶ τελοῦμεν ἐν οἰκίταις. ὁ δὲ ἔστιν ἐκ ἐν οἷς ἡμεῖς, ἀλλὰ φύσις τε καὶ ἀληθῶς υἱός, κὲ τῶ ὅλων κύριος, κὲ ὅς οὐρανός.

12.

Καὶ οὐδὲν ποὺ φανερὸν ὁρᾷ προνεῖν ἡρημένοι, σαρκὸς γινέσθαι πατέρα ὡς θεόν. οὐδὲ αὐτῶ τῆς θεότητος φύσιν γεννηθῆσαι διὰ γυναικός, οὐπω προσλαβοῦσα τὸ δῶσθαι πνῶ. σπινερίωντες δὲ μᾶλλον εἰς ἔνωσιν τὸν τε ἐκ θεοῦ φῶτα λόγον, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου τε-

1. Ioan. 2. vers. 20.

Psal. 109.

Hebr. 1. v. 6.

Pf. 96. v. 8.

Pfal. 81. v. 6.

* πν χεῖρμα

ANNO CHRISTI 431.

λείως ἀνθρώπων, ἵνα Χριστὸν Ἰησοῦν
 καὶ κύριον προσκυνησόμεν· οὔτε γὰρ
 τῆς θεότητος ἔξω ἕδντες διὰ
 τὴν σάρκα, οὔτε μὲν εἰς ἀνθρώπο-
 τῆτα ψιλῶν καταβιβάζοντες διὰ
 τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμοίωσιν. οὕτω νοή-
 σης ὅτι ἐκ θεοφωτῆ λόγον τὴν ἐ-
 κούσιον ὑπομείναι κένωσιν· οὕτω τε-
 λαπένωκεν ἑαυτὸν, μορφῶν δου-
 λου λαβὼν, ὁ καὶ φύσιν ἰδίαν ἐλάβ-
 δερος· οὕτω ἀπέριματος Ἀβραάμ ἐ-
 πελάβετο, καὶ κοινωνήσκειν αἷμα-
 τος καὶ σαρκὸς, ὁ τῆ θεοφωτῆ λόγος. εἰ
 γὰρ ἀνθρώπου νοεῖται ψιλός, καθ'
 ἡμᾶς, πῶς ἑτέρου ἢ αὐτοφωτῆ φισ-
 κῶς ἐπελάβετο ἀπέριματος Ἀ-
 βραάμ; πῶς δὲ τῆς ἰδίας σαρκὸς κε-
 κοινωνηκέναι λέγεται, ἵνα καὶ πάντα
 τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆ; τὸ γὰρ ἕ-
 σιν ὁμοιοῦσθαι λέγόμεν, ὅτι ἀνο-
 μοίου ἕως ὅτου τὸ δεῖν ὁμοιοῦσθαι
 σφύρα.

ferentes, vnum Dominū & Chri-
 stum Iesum adorabimus: ita vt v-
 num hunc propter assumptā car-
 nē extra diuinitatis terminos non
 eiiciamus, neq; propter eam rur-
 sus quam communem nobiscum
 habet similitudinem, intra solius
 humanæ naturæ cancellos inclu-
 damus. Hoc constituto, facile as-
 sequere, qua ratione Verbum ex
 Deo genitum voluntariam exi-
 nanitionem sustinuerit, quove
 pacto is, qui suapte natura liber e-
 rat, serui forma suscepta, semet-
 ipsum humiliauerit; quo denique
 modo *semen Abrahæ apprehende-*
rit, carnisque & sanguinis Deus
 Verbū particeps effectus sit. Nam
 si vt merus homo nostri similis,
 mente concipitur, quomodo se-
 men Abrahæ, tamquam naturali-
 ter quidpiam extraneum & ab se
 alienum apprehendit? quomodo
 propriæ carni, quo per omnia fra-
 tribus assimilatur, communicasse
 dicitur? Nam quod alteri assimi-

Philip. 2.

Hebr. 2.
vers. 16.

Ibid. v. 17.

latur, ex dissimili ad similem formam transferatur oportet.

XVIII.

Επελάβετο πόνω ἀπέριματος
 Ἀβραάμ, καὶ κοινωνήσκειν αἷμα-
 τος καὶ σαρκὸς ὁ τῆ θεοφωτῆ λόγος, ἰδίον
 ποιησάμενος σῶμα τὸ ἐκ γυναικός,
 ἵνα μὴ μόνον ὑπερῶν θεός, ἀλλ' ἡδὴ
 καὶ ἀνθρώπος γεγρονώς, καθ' ἡμᾶς,
 νοοῖτο διὰ τὴν ἕνωσιν. ἐκούσιν ἐκ δυοῖν
 μὲν προσφωτῆτων ὁμολογημένως,
 θεότητος τε ἑ ἀνθρώποτιτος, ὁ Εμ-
 μανουήλ. πάλιν εἰς κύριον Ἰησοῦν
 Χριστὸς, εἰς τε καὶ ἀληθινὸς υἱός, θεός τε
 ὁμοῦ καὶ ἀνθρώπος· οὐ θεοποιηθεὶς
 ἐν ἴσῳ τοῖς καὶ χάριν, θεός ὅμαλλον
 ἀληθινός ἐν ἀνθρώποτι μορφῆ πε-
 φηνῶς δι' ἡμᾶς. πιστώσεται ὅτι τῆτο ἡ-
 μᾶς καὶ ὁ θεοπίσιος Γ' αὐλὸς λέγων·

Apprehendit ergo Dei Verbū
 semen Abrahæ, corpusq; ex mu-
 liere sibi cōstruens, carnis & san-
 guinis particeps factus est; ita vt
 iam non solum Deus sit, sed pro-
 pter coniunctionem homo quo-
 que nostri similes factus intelligen-
 tur. ex duabus igitur rebus, diui-
 nitate nimirum & humanitate,
 certo constat Emmanuel, vnus
 tamen Dominus Iesus Christus,
 vnus verus naturalisque Filius,
 qui Deus simul & homo est; non
 homo deificatus, par illis qui per
 gratiam diuinæ naturæ partici-
 pes efficiuntur; sed Deus verus,
 qui salutis nostræ causa in hu-
 mana forma apparuit, prout Pau-
 lus quoque hisce verbis testatur:

Ibid. v. 14.

* ὅτι ἡ ἀ-
 θρωπὸς θεο-
 ποιηθεὶς

Gal. 4. v. 4.

Quando, ait, venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret, ut filiorum adoptionem recipere-
mus. Ecquis ille obsecro est, qui sub legem missus est, quique, ut hic asseritur, ex muliere factus est, nisi vnus ille, qui quidem vt Deus supra legem est; vt vero homo, sub lege factus fratribus-
que per omnia assimilatus est? Igitur iuxta Mosaicæ legis præscriptum, vna cum Petro didrachma dependit: vt autem liber tamquam filius, & lege maior vt Deus, etsi vt homo sub lege factus est, eiusmodi vocem promit:
Ibid. v. 25. Reges terra a quibus census aut tributum accipiunt? a filiis suis, an ab alienis? Petro vero respondente, Ab alienis; mox infert: Ergo liberi sunt filii. Cum planum ergo sit, Dei Verbum a carne se-
iunctum, & quasi per se separatim subsistens, Christum recte dici non posse, sed id nominis ea-
tenus in illud conuenire, quatenus homo factum est; agendum argumentis a sacrarum literarum monumentis ductis, ostendamus secundum naturam Deum esse, etiam si vnitatis vinculo propriae carni cohæreat. Hoc etenim patet factum, simul clarebit, sacram Virginem optimo iure Deiparam a nobis appellari.

Hebr. 2. vers. 17.

Matth. 17. vers. 17.

Ibid. v. 25.

ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἔξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ υἱὸν αὐτοῦ, γε-
νητὸν ἐκ γυναικὸς, γενητὸν ὑπὸ νόμον, ἵνα ἐκ τῶν ὑπὸ νόμον ἔξαγορασ-
θῆ, ἵνα πλὴν ὑποδείσῃαν διὰ τὸ λάβωμεν ἡ-
μεῖς. εἶτα ἕως ὅ * δόποσε ἑλλόμορος ὑπὸ * ἀποστο-
νόμον τε καὶ ἐκ γυναικὸς, ὡς ἐφη, γε-
νητὸν ἑλλόμορος, πλὴν ὅτι πάλιν αὐτὸς, ὁ
πέρα μὲν νόμων, ὡς θεός; ἐπειδὴ δὲ
κεχρημάτισεν ἀνθρώπος γενεῶν, καὶ
ὑπὸ νόμον, ἵνα καὶ πάντα τοῖς ἀδελ-
φοῖς ὁμοιωθῆ καὶ γενοῦσιν ὡς περὶ μὲν
ὁμοῦ τῶ Πέτρῳ τὸ δίδραχμον καὶ τὸ
Μωσέως νόμον. ὅτι δὲ ὅστιν ἐλάθερος
ὡς υἱὸς, καὶ νόμου κρείττων ὡς θεός, καὶ
εἰ γενεῶν ὑπὸ νόμον ὡς ἀνθρώπος,
ἐδίδασκε λέγων· οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
διὰ τὸ ἕντων λαμβάνουσι κῆνσον, ἢ τέ-
λη; διὰ τὸ ἕντων αὐτῶν, ἢ διὰ τὸ ἄλλο-
τελέων; Πέτρος ὁ φάσκοντος, διὰ τῆς
ἄλλοτελέων ἐπίνεπεν ὁ αὐτὸς ἄρα
γε ἐλάθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. Οὐ γὰρ δὴ
οὐκ ἐστὶν ἀνθρώπος, ὡς ἐκ αὐτοῦ λέγει Χρι-
στὸς, ἕξω τε σαρκὸς ὑπαρχῶν, καὶ οἰονεὶ
καταμόνας ὁ ἐκ θεοῦ λόγος, πρεπού-
σης ὁ μᾶλλον αὐτῶ τῆς τοιαύτης κλή-
σεως, ὅτε γενεῶν ἀνθρώπος. Φέρε δὴ
φέρε δὴ κενύωμεν ἕξ αὐτῶν ἐλόντες
ταῖς πύξῃς τῆς ἱερωῶν γραμμῶν, ὅτι καὶ
θεὸς καὶ φύσιν ὅστι, καὶ εἰς ἐνόμισα σω-
λυεγμένος, τὸ παρὸς γε φημι τὸ ἰδίῳ
σαρκί. οὐ δὴ πεφηνότα ἄλλοι, καὶ
θεοτόκος ἀνθρώπος ὡς ἡμεῖς, καὶ σφόδρα εἰκότως, ἢ ἀγία φησὶν.

XIX.

Gal. 3. v. 3.

Igitur propheta Isaias tantum non hominem iam factum, mox-
que affuturum Filium demon-
strans, ita inquit: Confortamini
manus remissa, et genua dissoluta:
consolamini vos pusillanimes men-

Οὐκοῦν ὁ παρὸς φησὶς Ησαίας
μονονοῦ καὶ ἐκ ἀνθρώπων ἑστῶτα ὁ υἱὸν,
καὶ ὅσον οὐπω ἀνθρώπου ὡς σαρκὸς
δείκνυε λέγων· ἰσχύσατε χεῖρας ἀνει-
μέναι, καὶ γόνατα ἀπαλελυμένα·
* ἀπαλαλάσατε ὁ ὀλιγόψυχοι τῆς
δια-

ANNO CHRISTI 431.

διαιτία ἰσχύσατε, μὴ φοβεῖσθε. ἰδοὺ ὁ θεὸς ἡμῶν κρίσιν αἰταποδίδωσι, καὶ αἰταποδώσῃ αὐτὸς ἡμῶν καὶ σώσῃ ἡμᾶς. τότε ἀνοιχθήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν, καὶ ὅσα κωφῶν ἀκούσονται. τότε ἀλείψαι ὡς ἑλαφος ὁ χαλός, ἔτρανή ἕσται μοριμάλων γλώσσα. ἀδρῆ δὴ οὖν, ὅπως καὶ κύριον ἀποκαλεῖ, καὶ θεὸν ὀνομάζει, ἅτε λαλῶν ἐν πνεύματι. ὅτι μὴ ἀνθρώπον ἀπλῶς θεοφόρον ἠπίστατο Ἐμμανουὴλ, οὔτε μὲν ὡς ἐν ὀργάνου πάξῃ ἀρραβηνόμενος, ἀλλὰ θεὸν ἀληθῶς καὶ ἐνσωθεσπικῶτα. τότε ἦν δὴ τότε καὶ ἀνεώχθησεν μὲν ὀφθαλμοὶ τυφλῶν, ἠκούσαν δὲ ἔσταν κωφῶν. τότε καὶ ἐλάφου δίκλω ὁ χαλός ἀνεπήδα, γέρονε δὲ καὶ τρανή γλώσσα μοριμάλων. οὕτως αὐτὸν τοῖς ἀγίοις διαγγέλισταις * ἐκέλευε διακηρύττειν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, λέγον· ἐπὶ ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ διαγγελιζόμενος πλεῖν Σιών, ὑψώσον ἐν ἰσχύϊ τὴν Φωνίαν σου ὁ διαγγελιζόμενος πλεῖν Ἱερουσαλήμ· ὑψώσατε, μὴ φοβεῖσθε. εἶπον ταῖς πόλεσιν Ἰούδα· ἰδοὺ ὁ θεὸς ἡμῶν, ἰδοὺ κύριος μὲν ἰσχύος ἔρχεται, καὶ ὁ βραχίων αὐτοῦ μὲν κυρείας. ἰδοὺ ὁ μακρὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔργον ἐνώπιον αὐτοῦ. ὡς ποιμὴν ποιμανεῖ τὸ ποιμνιον αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ βραχίονι αὐτοῦ σπλάξῃ ἄρνας. * ἐπέφθνε δὲ ἡμῖν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἰσχύϊ ἔχων πλεῖν θεοκρατίαν, καὶ μὲν κυρείας βραχίονα, πούτεστιν ἐν ὀξοισία τε καὶ κυριότητι. Ἰσχυρῶς δὲ ἐφασκε τῷ μὲν λεωσῶ· θέλω, καὶ καταείδηπ. ἠπλετο δὲ τὸ σπορόν, καὶ ἀνίστη πνευμάτι ἡμῶν τῆς χάριτος ὑμῶν.

te, confortamini, & nolite timere. Ecce Deus noster iudicium retribuet retributionis: Deus ipse veniet, & saluabit nos. Tunc aperientur oculi caecorum, & aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum. En quomodo veluti in spiritu loquens, Emmanuel & Dominum appellet, & Deum nominet; quod non hominem simpliciter Deiferum aut instrumenti loco assumptum illum sciret, sed Deum vere incarnatum. Tunc enim, tunc caecorum oculi patefacti sunt, tunc surdorum aures audierunt, tunc claudi ceruorum instar exilierunt, tunc balbutientium lingua facta est diferta. Eiusmodi praconiis illum ut exornarent, sanctis euangelistis per Spiritum sanctum iniunctum est. ait enim: *Supra montem excelsum Ier. 40. v. 9. ascende tu qui euangelizas Sion: exalta in fortitudine vocem tuam, qui euangelizas Ierusalem: exaltate, nolite timere: dic ciuitatibus Iuda: Ecce Deus vester, ecce Dominus Deus in fortitudine venit, & brachium eius cum dominatione: ecce merces eius cum eo, & opus illius coram illo. Sicut pastor gregem suum pascet, & in brachio suo colliget agnos, & in sinu suo leuabit; fetus ipse portabit.* Apparuit enim nobis Dominus noster Iesus Christus diuina fortitudine, dominationisque brachio, hoc est, potestate & auctoritate instructus. Hinc leprosum ita affatur: *Volo, mundare.* hinc rursum loculum tetigit, & extinctum viduae filium in vitam reuocauit.

* ἀκούσονται

* ἰσχυρῶς

Math. 8. vers. 3. Luc. 7. vers. 14.

Σωτήρα γὰρ καὶ ἄρνας. ποιμὴν γὰρ
Concil. Tom. 5.

XX.
Quin & agnos quoque disper-
F

Ioan. 10. vers. 11.

Ibid. v. 15.

Matth. 3. vers. 3.

Rom. 8. vers. 31.

fos in vnum coegit: est enim pastor ille bonus, qui animam suam pro ouibus suis posuit. Vnde & ait: Sicut nouit me Pater, & ego cognosco Patrem; & animam meam pono pro ouibus meis. & alias oues habeo, quae non sunt ex hoc ouili; & illas oportet me adducere, & vocem meam audient: & fiet unum ouile, & vnus pastor. Adde his, magnum illum baptistam Ioannem, cum de Christo concionandi exordium faceret, non diuinitatis organum, aut hominem simpliciter Deiferum (vt nonnullis garrere lubet) ipsum appellasse, iisue qui per vniuersam Iudaeam passim habitabant, annuntiasse; sed Deum incarnatum, id est, hominem factum: clamat namque; *Preparete viam Domini, rectas facite semitas eius.* Et cuius quaeſo vias praeprare iussit? an non Christi, hoc est, Verbi in humana forma manifestati? Quid? an non vel vnus Pauli testimonium ad fidem huic rei faciendam sat esse poterat? scribit is autem in hunc modum: *Quid igitur dicemus? Si Deus pro nobis, quis contra nos? Qui etiam proprio Filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum; quomodo non etiam cum illo omnia nobis donabit?* Hic te nunc interrogo, quomodo is qui ex sacra Virgine ortus est, proprius Dei filius appelletur? Sane vt hominis & cuiuscumque alterius animantis proprium id esse recte dicitur, quod naturaliter ex illo nascitur; ita merito quoque id proprium Dei censetur & appellatur, quod ex illius substantia progignitur. Qua igitur ratione Christus proprius Dei filius nominatur, qui & a Deo quoque & Patre omnium salutis & vitae causa oblatu

στιν ἀγαθός, τὴν ψυχὴν αὐτῆς δίδει ὑπὲρ τῆς αἰσθητῶν. ποιγὰρ τοῖς κει ἐφασκε· κειδὼς γινώσκω με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῆς αἰσθητῶν. καὶ ἄλλα ἀσέβητα ἔχω, ἀ ἐστὶν ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης· κακέϊνά με δεῖ ἀγαγεῖν, ἐ τῆς φωνῆς μου ἀκούσοις· καὶ γρηύσεται μία ποιμνη εἰς ποιμνίον. δεχόμενος ὁ τῆς ἐπὶ αὐτῶν κηρυγματῶν καὶ ὁ δεσπότης βαπτιστῆς Ἰωάννης, οὔτε θεότιπος ὄργανον, οὔτε μὲν ἀνθρώπων ἀπλῶς θεοφορουῦντα κατὰ ἴνας, θεὸν δὲ μάλλον μὴ σαρκὸς, ἤρωον ἐν ἑαυτοῦ κήρυγματι, τοῖς διὰ πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν ἐκκλησίαν λέγων· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, ἡδοναίως ποιεῖτε τὰς τελείους αὐτοῦ. Ἦν οὖν αὐτῶν αἰσθητῶν ἐτοιμάσειται τὰς ὁδοὺς, πλὴν ὅτι Χριστός, οὗτός ἐστιν ἐν ἀνθρώπων μορφῇ πεφηνότος τῆς λόγου; ἀτόχη δὲ, ὁμοίως, αἰσθητῶν καὶ ὁ δεσπότης Παῦλος· Ἰησοῦς ἦν τε καὶ λέγων· τί οὖν ἐροῦμεν; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καὶ ἡμῶν; ὅς γε τῶ ἰδίου ἡμῶν ἐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν, πῶς οὐχὶ καὶ αὐτῶν τὰ πάντα ἡμῶν χαρίσεται; εἶτα, εἶπέ μοι, πῶς ἀν' νοῦτο θεοῦ ἰδοῦ ἡμῶν, ὁ ἐκ τῆς ἀγίας ἁγίας; ὡσπερ γὰρ ἰδοῦ ἀνθρώπου, καὶ μὲν ἐκαστοῦ τῶν ἐπέρον ζώων, καὶ αὐτῶν καὶ φύσιν γεγεννημένων· οὕτως ἰδοῦ θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ νοῦτο ἡμῶν καὶ λέγοιτο. πῶς οὖν ἰδοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀνομάσαι ὁ Χριστός, ὅς καὶ δέδοται παρὰ θεοῦ καὶ πατρὸς, τῆς ἀπάντων ἐνεκα σωτηρίας καὶ ζωῆς;

ANNO
CHRISTI
431.

ᾧ ἐδόθη ἵπ' διὰ τὰ ᾤρατήματα
ἡμῶν, καὶ αὐτὸς ἰσομίας πολλῶν ἀν-
νείκεν ἐν τῷ σώματι αὐτῷ ἵπ' τὸ ξύ-
λον, καὶ τὴν τῆς παρθένου Φωνίω.
παρθένου οὐκ, ὅτι τῆς ἐνώσεως
ἡγεῖμα παραλήφθεν ἀναίκαίως, ἵ-
διον ἕν ἄποφαίνε τῆς θεοῦ (Ϟ) Εμ-
μανουήλ, (Ϟ) ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου.
σῶμα ἵπ' ἡμῶν οὐκ ἑτέρου ἑνὸς ἵπ'
καθ' ἡμᾶς, ἵδιον δὲ μάλλον αὐτῷ τῆς
ἐκ τῆς πατρὸς ὄντος λόγου, τὸ ἡγηθῆναι
ἐξ αὐτῆς.

prædicatur? Traditus est enim pro-
pter delicta nostra: & ipse (secun-
dum Prophetæ vocem) multorum
iniquitates in corpore suo pertulit
super lignum. Planum est, quod
ad naturarū vnionem respiciens,
Emmanuelem qui ex sacra Vir-
gine exortus est, Dei Filium de-
finit: quandoquidem corpus
quod ex ea natum est, non alte-
rius cuiuspiam hominis nostrim-
et fimilis, sed ipsius Verbi, quod
ex Patre natum est, proprium
erat.

Rom. 4.
vers. 25.

1. Petr. 2.
vers. 24. ex
Isai. 53.

κα'.

Εἰ δὲ δὴ ψιλῶ καὶ μόνῳ ἰσομέ-
μει τις αὐτῷ τὴν ὀργανικῶν ἰσομε-
ρίῳ, ἰσοπέψι καὶ οὐκ ἑκῶν καὶ τῆς
ἑστῆ καὶ ἀλήθειαν ἕν. ἰσοκείδω γὰρ
τις τῷ λόγῳ, φέρε εἰπεῖν, ἀνθρώπος
ἔσω δὲ αὐτῷ καὶ πᾶσι τὰ εἰς λύραν τε-
χίτης, καὶ ψάλλον τὰ ἄερα μεμε-
λητικῶς ἄρα οὐκ ὁ ποιοῦτος κατὰ λο-
γίται τὴν λύραν καὶ τὸ τῆς ὁδοῦ ὀρ-
γανον ἐν ἑνὸς τὰ ἐξ αὐτῷ τῷ ἡμῶν καὶ τοῖ
πῶς ἐκ δυνάτεος λῆαν τὸ ἡγεῖμα ὄστιν; ἡ
μὲν γὰρ λύρα εἰς ἐνδοξὸν παρελή-
φθη τῆς τέχνης, ὁ δὲ ὄστι καὶ ὀργανοῦ δι-
χα, τῆς τεκόντος ἑός. εἰ δὲ δὴ φαίεν, ὅτι
παρλήφθη παρὸς ἰσομερίῳ ὁ ἐκ
γυναικός, ἵνα δὲ αὐτῷ τελῆται τὰ
θαύματα, καὶ ἵπ' ἀγαθῶν θε-
ασισμάτων ἀναλαμβάνη τὸ κήρυγμα.
λεγάτω καὶ ἑκάστος ἵπ' ἀγίων παρ-
φῆται θεοπητος ὀργανον, καὶ παρὸς γὰρ
ἵπ' ἄλλων ἀπάντων ὁ ἱεροφανῆς
Μωϋσῆς ὅς ἀναχρῶν τὴν ῥάβδον,
μελεπῆθη μὲν εἰς αἷμα τῶν ποταμῶν.
διαχρῶν δὲ καὶ αὐτῷ τὴν ἑ-
λαπῆαν, διὰ μέσων ἵεναι κυμάτων
ἐκέρδω τοῖς ἐξ Ἰσραήλ. ἵπ' φέρον
ἵπ' αὐτῷ καὶ πέτραις, ὑδάτων αὐτῶν
Concil. Tom. 5.

XXI.

Quod si quis illum aliud nihil
quam nudum Dei organum ex-
titisse contenderit; is vel inuitus
veram Filii rationem illi auferet.
Proponatur verbi causa homo
quispiam, cui sit filius lyrae tra-
ctandæ gnarus, psallendique op-
pido peritus; numquid hic lyram
& reliqua musices instrumenta
eodem cum filio loco & ordine
habebit? Nihil enim hac re di-
ci queat absurdius: siquidem ly-
ra ad solum artis vsum assumi-
tur; musicus autem etsi omnino
organo careat, parentis sui filius
esse non desinit. Quod si illum
qui ex muliere ortus est, ad mini-
sterium assumptum dixerint, vt
miracula per illum ederentur,
euangelicorumque oraculorum
predicatio inuulgaretur; eadem
licentia quemlibet sanctorū pro-
phetarum, & præcipue sacratissi-
mum illum Moysen, diuinitatis
instrumentū extitisse asseuerent.
Hic enim sublata virga Ægy-
ptiorum flumina in sanguinem
vertit; marique in partes dissecto,
Israeliticum populū per medium
traduxit: & virga saxum percu-
tiens, vbertim scaturientes vndas
produxit, & duras cautes in aqua-

Exod. 7.

Exod. 24.

Exod. 17.

F ij

Psalm. 113. vers. 8. Galat. 3.

rum fontes commutavit: mediator praterea Dei & hominum, & legis minister, & populi denique dux & doctor extitit. Nihil proinde eximum in Christo fuisset, nec ullam in partem ceteros, qui illum antecesserant, excelluisset, si & ipse quoque æque ac illi, instrumenti vicem expleverit. Consequens fit ergo diuinum Dauidem nugari, planque ineptire, dum ait: *Quis in nubibus equabitur Domino? & quis similis erit Domino in filiis eius?*

Psalm. 88. v. 1.

XXII.

At sapientissimus Paulus Moysen, ad Hebræos scribens, domesticis annumerat; eum vero, qui diuina dispensatione ex muliere natus est, hoc est Christū, Deum ac Dominum vocat. Scribit enim hunc in modum: *Vnde, fratres sancti, vocationis celestis participes, considerate apostolum & pontificem confessionis nostræ Iesum, qui fidelis est ei qui fecit illum, sicut & Moyses in omni domo eius. Amplioris enim gloriæ iste præ Moyse dignus est habitus, quanto ampliore honorem habet domus, qui fabricauit illam. Omnis namque domus fabricatur ab aliquo: qui autem omnia creauit, Deus est. Et Moyses quidem fidelis erat in tota domo eius tamquam famulus, in testimonium eorum que dicenda erant: Christus autem tamquam filius in domo sua, cuius domus nos sumus. Iterum atque iterum hic mihi expende, quomodo & humanæ naturæ proprietates integras illi cōseruet, & summæ nihilominus, folique Deo conuenientis gloriæ, ac dignitatis excellentiam eidem tribuat. Primo namque apostolum ac pontificem illum vocat; mox ei qui fecit illum, fidelem extitif-*

Hebr. 3. v. 1.

ἐποικίμητέρας, ἢ πηγὴν ἐδίδξε πλεῖν ἀκρότομον ἢ μεσίτης γέρονε θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἢ νόμου διάκονος ἡμῶν, ἢ κατηγεῖτο λαῶν. οὐδὲν οὐὶ ἄρα τὸ περιπλόν ἐν Χριστῷ, ἢ πεπλειονέκτηκε μὲν οὐδαμῶς ἐπὶ τῷ αὐτῷ γεγονότας, εἰ ὡς ἐν ὀργάνων τάξιν τε καὶ χεῖρα καὶ τὸ ἴσον ἔχον ἐ οὗτος παρελαμβάνεται. πεφλυάρηκε ἢ καὶ τὸ εἰκὸς ἢ ὁ θεαπέσιος Δαυὶδ κάκεινο εἰπὼν ὅτι ἐς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ; ἐς ἡμῶν ὁμοιωθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν ἡοῖς θεοῦ;

κβ.

Αλλ' ὁ γε θεφώτατος Παῦλος πλουῦτα μὲν ἐν οἰκέτας ἀποφάνει Μωσέα, θεὸν ἢ ἢ κῆρον ἀποκαλεῖ τὸν ζωακὸς οἰκονομικῶς γεγονότα, τουτέστι Χριστῶν. γέγραφε ἢ ὡδὲ ὡς ἀδελφοὶ ἀγιοι, κλήσεως ἐπιουρανίου μέτοχοι, κατανόησατε τὸν ἀποστολὸν καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦ, πῶς ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὄλω τῷ οἴκῳ αὐτῷ. πλείονος γὰρ δόξης οὗτος τῷ Μωϋσῆϊ ἠξίωται, καὶ ὅσον πλείονα τιμῶν ἔχει τῷ οἴκῳ ὁ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ἐπὶ ἰσοῦ. ὁ δὲ πᾶντα κατασκευάσας, θεός. Ἐ Μωϋσῆς μὲν, πῶς ἐν ὄλω τῷ οἴκῳ αὐτῷ ὡς ἀρχιερατῶν, εἰς μὲν πλείονα τῶν λαληθησομένων Χριστῶς ἢ ὡς ἡὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτῷ, οὗ οἶκος ἐσμεν ἡμεῖς. ἀρα δὴ οὐὶ ὅπως καὶ τῆς ἀνθρώπου πῶτος αὐτῷ πεπήρηκε μέτρον, καὶ τῆς ἀνωτάτω δόξης καὶ ἀποφρεποῖς ἀξίας ἀποδέμει τὸ ἰσοεροχέω. ἀρχιερέα γὰρ ἢ ἀποστολὸν εἰπὼν, ἢ μὲν καὶ γράδειται πῶς ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐ-

ANNO CHRISTI 431.

τὸν ὡ μάλιστ' ἀναθεβασιμὸς, πεπι-
μῆσται μείζονως ἢ κτ' Μωυσῆα Φησὶ,
καθ' ὅσον πλείονα ἱερῶν ἔχῃ τῶ οἴ-
κου ὁ κατασκευάσας αὐτὸν. εἶπε
πρωτῶν γὰρ πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευά-
ζεται ὑπὸ ἑνὸς· ὃ γὰρ πάντα κατα-
σκευάσας, θεὸς ἐκκοιῶν τετακται μὲν
ἐν ποιήμασι καὶ ἐν τοῖς κατασκευά-
σμοις ὁ δεσποσιος Μωϋσῆος κατα-
σκευασῆς δὲ πύργων ὅτ' ὅλων θεός·
καὶ τοῖ θεοῦ λεγόμενου κατασκευά-
σαι τὰ πάντα. θεὸς οὖν ἀεὶ καὶ ἀλη-
θινὸς ἀνεκδιότιστος ἐστίν. καὶ Μωϋσῆς
μὲν ὡς δευτερεύων ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐ-
τῶ πρὸς, Χεῖρὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τῷ
οἴκῳ αὐτῶ· οὐ οἶκος ἐσμεν ἡμεῖς. καὶ
τοῖ θεῷ λέγοντος διὰ Φωνῆς πρὸς Φη-
σὶν ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπε-
ρεπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, ἔ
αὐτοῖ ἔσονταί μοι λαός.

* κατασκευά-
σας
* ὃ ὅλων δὲ
ἐστίν· Χεῖρ-
ὸς. καὶ πᾶς

se pronuntiat; postremo dignita-
te & honore tantum Moylen ex-
celluisse asseruerat, quantum ar-
chitectus domo quā fabricauit,
gloria præstat. Subiungit dein-
de: *Omnis enim domus fabricatur
ab aliquo: is vero qui omnia creauit,
Deus est.* Diuinus itaque Moy-
ses inter res effectas & estructuras
censetur: at vero Christus omniū
opifex declaratur. Et quia omnia
condita dicit a Deo, Christum
verum Deum esse omnino ne-
cessarium est. addit rursum: *Et
Moyles quidem tamquam famu-
lus in tota eius domo fidelis erat;
Christus autem tamquam filius su-
pra domum illius est, cuius domus
nos sumus, iuxta illud Prophetæ:
Quoniam habitabo in illis, & am-
bulabo cum illis, & ero illorū Deus;
& ipsi erunt mihi populus.*

2. Cor. 6.
vers. 16. ex
Leuit. 26.
vers. 12.

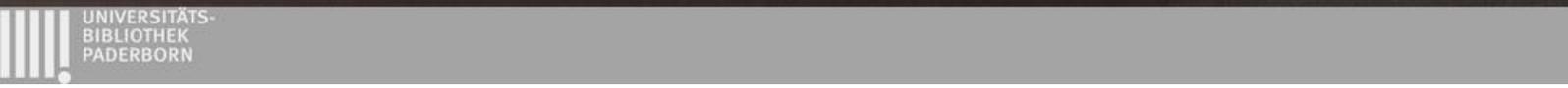
XXIII.

καὶ.
Ἀλλὰ τίς δὲ νοοῖτο, Φαηλὶς δὲ
ἴσως, ἢ διαφορὰ Χεῖρὸς ἔ Μωϋ-
σέως, εἰπὲρ ἀμφω γεγόνασι διὰ
γυναμῆος; πῶς ὁ μὲν οἰκέτης καὶ
ὡς ἐν οἴκῳ πρὸς, ὁ δὲ καὶ φύσις
κύριος ὡς υἱὸς ἐπὶ τῷ οἴκῳ αὐ-
τῶ, ποτέστιν ἡμᾶς; οἶμα δὲ ἐγώ-
γε πάλιν τὸ γένημα ὑπάρχον ἐναρ-
γῆς, εἰπὲρ ἐστὶν ἐν καλῷ φρενός, καὶ
νοῦ ἔχῃ Χεῖρὸς, καὶ τῷ μακά-
ρι Γαῦλῳ. ὁ μὲν γὰρ ἡμῶν δὲ
θεσποσιος, καὶ ὑπὸ ζυγὸν δουλείας·
ὁ δὲ καὶ φύσιν ἐλεύθερος ὡς θεός,
καὶ δημιουργὸς τῶ ὅλων, καὶ κέ-
νωσιν ἀναπαύσας πᾶν ἐπελευθέρησεν
ἡμᾶς· ἀλλ' οὐχὶ τῶ αὐτῷ πῆς θεο-
πρεποῖς δόξης ἑξοικίση, οὔτε μὲν
πῆς ὑπερτάτης καὶ κατὰ πάντων ὑπε-
ροχῆς· ἀποσοθήσῃ ποδὲν. ὡσαύτῃ

* δουλείας,
* ἀποσοθή-
σῃ ποδὲν;

Dixerit forte quispiam: Ec-
quis hoc inter Christum & Moy-
sen discrimen agnoscere queat?
Etenim si vterq; ex muliere pro-
genitus est, quomodo alter est in
domo tamquam fidus famulus,
alter vero tamquam natura filius
& Dominus supra domum illius,
quæ domus nos sumus? Res hæc,
vt ego quidem sentio, iis qui in-
genio valent, sensumque & men-
tem Christi (vt Apostolus loqui-
tur) obtinent, neutriquam obscu-
ra est. Moyles namque erat ho-
mo seruitutis iugo pressus; Chri-
stus vero vt Deus & vniuersorum
architectus, suapte natura liber e-
rat. Nam etsi nostri causa in exi-
tationem voluntariam sese dem-
isit, ea tamen abiectio diuinam
gloriam illi nequaquam adimet,
nec a suprema illa excellentia,
quam super omnes habet, vlla ex

1. Cor. 7.
vers. 40.
Philip. 2.

Rom. 8. v. II.

Ibidem.

Hebr. 12. vers. 2.

parte ipsum excludet: quandoquidem ut nos Spiritu ipsius locupletati (in nostris enim cordibus hic inhabitat) inter filios Dei censemur; neque per hoc tamen id quod naturaliter sumus, esse desinimus (sumus namque homines secundum naturam, etiam si Deo, Abba Pater, dicamus) ita Deus Verbum, quod inexplicabili quodam modo ex Dei & Patris substantia gignitur, naturam humanam quam assumpsit, honore quidem affecit, non ob id tamen propria dignitate aut excellentia excidit. mansit enim Deus, etiam humanitate iam indutum. Neutiquam ergo templum illud, quod ex sacra Virgine assumptum est, organi loco acceptum dicimus: verum sacrarum scripturarum sensum, sanctorumque patrum sententias secuti, Verbum modo non semel iam exposito, carnem factū, & suam pro nobis animam posuisse asserimus. Nam cum mortem suam salutem mundo allaturam esse non ignoraret, crucem sustinuit confusione contempta; tametsi secundum naturam vita esset, utpote Deus. Quomodo igitur vita mortem appetiuisse dicitur? Non aliter sane, quam mortem in propriam carnem excipiens: quandoquidem dum hanc denuo viam reddidit, veram se vitam esse aperte ostendit.

XXIV.

Verum quo planius fiat quod dicitur, age & in nostram quoque mortem inquiremus, eiusdemque rationem accurate consideremus. Numquid ergo mortalium quippiam sana mente utens, dum corpus hoc terrenum extinguitur, vna cum illo ipsam quoque animam extingui credit? Non existimo vel vni ex omnibus id esse persuasum: & tamen quod commu-

νη ἡμεῖς τὸ αὐτὸ πνεῦμα πληροῦσθε· κατώκησε γὰρ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τὸ ἄγιο πνεῦμα μὴ ἐν τέκνοις θεοῦ, πόγε μὲν εἶναι τὸ ὅτι ἐσμὲν ἐκ ἀποβελήκαμεν· ἐσμὲν γὰρ ἀνθρώποι καὶ φύσιν, καὶ τοὶ θεοὶ λέγοντες, Ἀββὰ ὁ πατήρ· οὕτω δὲ αὐτὸς ὁ πῆς τῷ θεοῦ καὶ πατρὸς οὐσίας ἀπορρήτως ἐκπεφηνῶς θεὸς λόγος, πρῶτον λαβὼν τὸ ἀνθρώπινον, τέλει μὲν τὴν φύσιν, οὐ μὲν ἔξω γέγονε τῆς ἰδίας ὑπεροχῆς, μεμνήκε δὲ καὶ ἐν ἀνθρώποισι θεός· ἐκοιμῆται ἐν ὄργανῳ τῆς πατρὸς καὶ φανέρωσεν τὴν ἐξουσίαν ἐν τῇ πατρὸς παρθενοῦ· ναὸν ἐπόμνητοι δὲ μάλ· ἡμῶν τῆς πνεύματος ἱερῶν γραμμάτων, καὶ ταῖς τῆς ἀγίων φωναῖς, σαρκὰ γένεσθαι λόγον διακρυστάθη, κατὰ γὰρ τὸν ἥδη πλειστάκις ἡμῖν πρῶτον ἀποδοθέντα ἔχουσιν· οὕτω καὶ τῆς θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν πλεονεξίας· ἐπειδὴ γὰρ ἡμεῖς τὸν κόσμον ὁ σωτήρ, ὑπέμεινε σαυρόν, αἰσθῆς καὶ ἀφρονήσας, καὶ τοὶ ζωὴ καὶ φύσιν ὑπερέχων, ὡς θεός· πῶς οὖν ἡ ζωὴ τεθνήσκει λέγεται; τῆς ἰδίας σαρκὸς παρθενοῦ θανάτου, ἵνα φαίνῃται ζωὴ, ζωοποιήσας πάλιν αὐτῶν.

καδ'.

Φέρε γὰρ καὶ ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν ὁ τῆς θανάτου πολυπραγμονεῖσθαι ἔχουσιν· οὐχ ἀπασιστωῖ τῆς εὐφρονουμένων ἐρεῖ πῶς διὰ τῆς σώμασι συγκαταφείρεται τὰς ψυχὰς· ἀλλ' οἶμαι τὸ ἐστὶν ἐν οὐδενὶ τῶν ὄντων ἐνδοξόν· πλὴν ἀνθρώπου.

ANNO
CHRISTI
431.

ἀνάτω, τὸ συμβεβηκὸς ὀνομάζε-
ται. οὕτω νοήσας ἔπι αὐτῷ τῷ Εμ-
μανουήλ. ἡμῶν μὲν γὰρ ὁ λόγος ὡς
ἐν ἰδίῳ σώματι τῷ ἐκ ζωακῶς,
ἐδίδου δὲ αὐτὸ τῷ θανάτῳ καὶ και-
ρὸν, πάχων μὲν οὐδὲν εἰς ἰδίαν φύ-
σιν αὐτὸς. ζῶν γὰρ ὅστις καὶ ζωοποιός
οἰκειοῦμεν δὲ τὰ σαρκικά, ἵνα
καὶ αὐτῷ λέγηται τὸ παθεῖν, καὶ εἰς ὁ-
πάντων θύσας, πεθνεῖς ὑπὲρ πάν-
των, ἀνεστάσῃ τῷ ἰδίῳ αἵματι πάλιν
ὑπὸ οὐρανόν, καὶ κατεκλήσθηται τῷ
θεῷ καὶ πατεῖ ἅπασαν πᾶσαν πάλιν
γῆν. καὶ τῶτο ὡς ἀληθὲς ὁ μακάριος
προφήτης Ησαΐας διακηρύττει λέ-
γων ἐν πύσματι. διὰ τῆτο αὐτὸς
κληρονομήσας πολλοῖς, καὶ τῶν ἰσχυρῶν
μελεῖ σκόλα, αἰθ' ὧν παρεδόθη εἰς
θάνατον ἢ ψυχῇ αὐτῷ, καὶ ἐν ποῖς αἰό-
μοις ἐλογίσθη, καὶ αὐτὸς ἀμδρῆας
πολλῶν αἰνέεικε, καὶ διὰ τὰς ἀνο-
μίας αὐτῶν παρεδόθη.

κέ.

Εἰς οὖν ὁ πάντων ἀξιώπερ
πάλιν ἰδίαν ὑπὲρ πάντων τέθεικε ψυ-
χῆν. καὶ συνεχώρει μὲν οἰκονομι-
κῶς κατεβιάζεσθαι βραχὺ τῷ θά-
νάτῳ πάλιν σαρκί, * κατήργηκε δὲ
πάλιν αὐτὸν ὡς ζῶν, παθεῖν ἐκ ἀνε-
χομένη τὸ πρὸ φύσιν ἰδίαν ἵνα καὶ
ἐν ποῖς ἀπάντων ἀποθήσῃ σώμασιν ἢ
φθορᾷ, ἔ τὸ θανάτου παραλύσιτο
κράτος. ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδάμ
πάντες ἀποθνήσκον, οὕτω καὶ ἐν
τῷ Χριστῷ πάντες * ζωοποιήσθη-
σάντα. εἰ γὰρ μὴ πέπονθεν ἀνθρώπων
ὑπὲρ ἡμῶν, οὐδὲ ἐνήργησε θεϊκῶς τὰ
εἰς σωτηρίαν ἡμῶν. λέγεται γὰρ πρὸς
θανάτον ἡμῶν. λέγεται γὰρ πρὸς

* κατήργη-
σε.

* ζωοποιή-
σαντα.

niter accidere solet, non corpo-
ris, sed hominis mors appellatur.
Ad eum itaque modum & de ipso
quoq; Emmanuele statuas licet.
erat enim Verbum in eo quod ex
muliere susceptū erat, tamquam
in proprio corpore; hoc ipsum
autem corpus præfinito tempore
in mortem contradidit, nihil in-
terim incommodi propria natu-
ra sustinens. ipsum namque & vi-
ta est, & cetera omnia viuificans
est: verumtamen quæ carnis sunt
veluti propria in se transferens,
& mortem perpeffum, ac resur-
gēs quod erat pro omnibus mor-
tuum, proprio sanguine huma-
num genus expiassē, & quotquot
per terrarum orbem degunt, Deo
& Patri acquisiuisse dicitur. Un-
de sacer vates Isaias, diuino Spi-
ritu afflatus, hæc de illo pronun-
tiat: *Ideo dissipetiam ei plurimos, & for-
tium diuidet spolia, pro eo quod
tradidit in mortem animam suam,
& cum sceleratis deputatus est, &
ipse peccata multorum tulit.*

XXV.

Vnus ergo omnes dignitate
præstans pro omnibus animam
suam posuit; & œconomica qua-
dam ratione carnem per mortem
nonnihil humiliari sinebat. Ve-
rum secundum propriam natu-
ram, in quam nullus dolor, nulla
cedit perpeffio, eandem mortem
vicissim destruxit, quo hac nimi-
rum ratione corruptio in omniū
corporibus enervaretur, mortif-
que imperium dissolueretur. Et
enim vt in Adā omnes morimur,
sic e contrario in Christo omnes
viuificamur. Neque enim ea quæ
ad salutem nostrā faciunt, secun-
dum naturam diuinam perfecif-
set, si secundum naturam huma-
nam mortem nostri causa non sustinuisset. Traditur namque mor-

Isai. 53.

1. Cor. 15.
vers. 22.

tem primo quidem oppetiisse vt homo; mox vero per id quod sua natura est Deus, in vitam denuo rediisse. Si igitur mortem secundum Scripturas corpore non pertulit, neque spiritu viuificatus reuixit quoq;. Quod si vero in vitam non resurrexit, fides nostra vana est, & in peccatis etiamnum sepulti iacemus. Nam iuxta beati Pauli doctrinam, in mortem illius baptizati sumus; peccatorumque remissionem per sanguinem illius obtinuimus.

1. Cor. 15. vers. 17.

Rom. 6. v. 3.

XXVI.

Porro autem si neque verus Dei filius est Christus, neque natura Deus, sed æque ac nos, nihil aliud quam homo, aut diuinitatis instrumentum; nequaquam per Deum salutem consecuti sumus, sed per eum qui nostri similis nostri causa mortuus, alteriusq; virtute & potestate resuscitatus est. Quomodo ergo mors per Christum deuicta dicitur? Atqui Christū de sua anima ita pronuntiantem audio: *Nemo tollit illam a me, sed ego pono eam a me. potestatem enim habeo ponendi eam, & potestatem habeo rursus sumendi eam. Qui enim mortem nesciebat, ille secundū propriam carnem in mortem omnibus communem se abiecit, quo & nos quoq; vna cum illo ad vitam resurgeremus. Reuixit enim despoliatis inferis, non vt nostræ conditionis homo, sed vt Deus in carne nobiscum & supra nos. Obtinuit autem natura in ipso tamquam in capite incorruptionē. Contrita est mors quoque, dū corpori quod ipsius vitæ erat, hostiliter insultat. Quemadmodum enim illa per Adam vicit, ita per Christum debellata corrui. Quamobrem diuinus il-*

Ioan. 10. vers. 18.

περον δαποθανεῖν μὲν, ὡς ἀνθρώπου, ἀναβιάσθαι ὅ μὲν τὸ, διὰ τὸ εἶναι καὶ φύσιν θεός. εἰ τοίνυν οὐ πέπονθε τῷ πεθανάαι σαρκί, καὶ ταῖς γραφαῖς, οὐδὲ ἐζωοποιήθη πνεύματι, πούτεστιν, ἐκ ἀνέβίω. καὶ εἰ τὸ ὅστιν ἀληθές, ματαία ἡ πίστις ἡμῶν ἐπ' ἐσμέν ἐν ταῖς ἀμάρτησιν ἡμῶν. βεβαπίσθημεθα γὰρ εἰς τὸ θάνατον αὐτοῦ, καὶ ταῖς τῶ μακαρίου Παύλου φωναῖς, καὶ πλὴν ἀφ' ἑσθιν τῶν ἀμάρτιων ἐχρήκαμεν διὰ τῶ ἀίματι αὐτοῦ.

κς.

Αλλ' εἰπὼν ὅτι ὁ Χριστὸς οὔτε υἱὸς ἀληθῶς, οὔτε μὲν φύσις θεός, ἀνθρώπου δὲ ψυχὸς καθ' ἡμᾶς, καὶ θεότητος ὄργανον, σεσώσθημεθα μὲν ἐκ ἐκείνου ποθεν, ἐνός δὲ μάλλον τῶν καθ' ἡμᾶς πεθνεῶν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ δωάμεσιν ἀλλοτελείαις ἐρηγερίδμου. πῶς οὖν ἐπ' κατηγήθη ὁ θάνατος διὰ Χριστοῦ; καὶ τί λέγοντες ἀκούω σαφῶς φεῖ τῆς ἰδέας ψυχῆς οὐδεὶς ἀφ' αὐτῶ ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ ἤδη αὐτῶ ἀπ' ἐμαυτοῦ. ὄξουσίαν γὰρ ἔχω θῆναι αὐτῶ, καὶ ὄξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτῶ. κατέβη γὰρ μὲν ἡμῶν εἰς θάνατον διὰ τῆς ἰδέας σαρκίος, ὁ θάνατον ἐκ εἰδῶς, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀναβιώμεν σὺν αὐτῶ πρὸς ζωὴν. ἀνέβίω γὰρ σκυλεύσας ἄδελφον, οὐχ ὡς ἀνθρώπου καθ' ἡμᾶς, ἀλλ' ὡς θεός ἐν σαρκί μὲν ἡμῶν, καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς. κατεπλούτη ἡ φύσις ὡς ἐν αὐτῶ δὴ ἐπεφύτω πλὴν ἀφ' ἀρσάν, καὶ συνετέλεθι ὁ θάνατος, τῶ τῆς ζωῆς σώματι πολέμου δίκην εἰσβαλόν. ὡσπερ γὰρ νενίκηκεν ἐν τῶ Ἀδάμ, οὕτω πέπρωκεν ἐν τῶ Χριστῶ. καὶ γοῦν ἀναβιώντες δι

* ἀναβίω-
* ἡμῶν

ANNO CHRISTI 431.

δι' ἡμᾶς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν πατρὸς (Θ) ἐν οὐρανοῖς πατέρα καὶ θεόν, ἵνα τοῖς ἐπιγῆσι βασιμον δοτοφωῖ (Θ) οὐρανῶν, τὰς ἐπιγῆσι ἀστέρας ἀνεπίσθη λέγων ὁ θεοσι (Θ) μελωδός· ἀπέβη ὁ θεὸς ἐν ἀλαλαγμῶν, κύριος ἐν φωνῇ σαλπῆς (Θ). ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν, ψάλατε, ψάλατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν, ψάλατε, ψάλατε σωτηρίας. ἐβασίλευσεν ὁ θεὸς ἐπὶ τῶν ἔθνων. ἐφ' ἧ δὲ πού καὶ ὁ μακάριος Παῦλος πελάτῳ λέγων ὁ καταβάς, ὁ αὐτὸς ὅστι καὶ ὁ ἀναβάς ὑπερφανὸς τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληροῖται τὰ πάντα.

κζ'.

Οἱ τε πόινω καὶ θεὸς ὅστιν ἀληθῶς, καὶ βασιλεύς καὶ φύσις, εἶρηται δὲ καὶ τῆς δόξης κύριος ὁ ἐσαυραμύς (Θ), πῶς δὴ ἐν δόξῃ τῆς θεοτόκου εἰπεῖν τὴν ἀγίαν παρθεῖν (Θ); προσκυῖσθον ὡς ἕνα, μὴ διελῶν εἰς δύο μὲν τὴν ἑνώσιον. τότε γελάσῃ μάττω ὁ ἀράφρον Ιουδαῖος (Θ), τότε κυριόκτονος ἔσται καὶ ἀλήθειαν ἀλώσεται δὲ πεπλημμελῆκώς ἐκ εἰς ἕνα τῶν κατὰ ἡμᾶς, ἀλλ' εἰς αὐτὸν * (Θ) τῶν ὅλων σωτήρα Χριστόν. καὶ δὴ καὶ ἀκούσεται οὐαὶ ἔθνος ἀμύρωτον, λαὸς πλήρης ἀμυρωτῶν, σπέρμα πονηρὸν καὶ υἱὸν ἀνομοῦ ἐγκατελίπετε (Θ) κύριον, καὶ ἀρρωγίσσατε (Θ) ἀγίον τὸ Ἰσραήλ. ἐλλώων δὲ παῖδες κατ' οὐδὲνα ἔχον τὴν χριστιανῶν διαμωμήσονται πίστιν. λελατρωθήκαμεν γὰρ ἐκ ἀνθρώπου ψιλῶ· μὴ γένοιτο· θεῷ δὲ μάλλ (Θ) τῷ καὶ φύσις, ἐκ ἀνομοῦτες αὐτῶ τὴν δόξαν, καὶ ἐγέρονε κατὰ ἡμᾶς, μεμνηκώς ὅτι τῷ, τουτέστι θεός. δι' αὐτῶ τε καὶ σὺ αὐτῶ τῷ

Concil. Tom. 5.

le psaltes David ad Deum caelestemq; Patrem pro nobis & propter nos ascendenti, nempe quo nobis terræ huius inquilinis viam ad calū muniret, eiusmodi triumphale carmen accinuit: *Ascendit Deus in iubilo, Dominus in voce tube. Psallite Deo nostro, psallite; psallite Regi nostro, psallite, psallite sapienter. Deus regnavit super omnes gentes. Sed & beatus Paulus quoque de illo his consentanea scribit: Qui, inquit, descendit, ipse est qui & ascendit super omnes caelos, ut adimpleret omnia.*

Psalm. c. 46. v. 6. 7.

Ephes. c. 4. v. 10.

XXVII.

Cum igitur secundum naturam verus sit Rex, & Deus item verus gloriæ Dominus crucifixus prædicetur; cui dubiū esse potest, quin sacra Virgo Deipara sit nominanda? Tu igitur Emmanuelem ut vnum adora, neque post factam vnitionem in duos illum dissecas. Tunc enim infans Iudæus incassum ridebit, tunc proculdubio occisi Domini reus agitur; tunc illum non in vulgarem quempiam hominem nobis similem impie ac scelerate sæuuisse apparebit, sed in vniuersorum Salvatorem & Deum; audietque vel inuitus: *Va genti peccatrici, populo pleno peccatis, femini nequam, & filiis scelestis. Dereliquistis Dominum, & exacerbastis sanctum Israel. Tunc gentium populus nullo prorsus iure Christianorum fidem subsannare poterit. Agnoscet enim nos non nudo alicui homini diuinum cultum deferre, absit; sed illi qui natura Deus est. neque enim gloriæ maiestatisque illius ignari sumus. nam etli perinde ac nos factus est; id tamen quod erat, nimirum Deus, semper mansit. Per ipsum, & cum*

1. Cor. c. 2. v. 8.

Isa. c. 1. v. 4.

G

* τῶν ὅλων σωτήρα

ipso, Deo & Patri sit gloria cum sancto & viuifico Spiritu in sacula saeculorum. Amen.

θεῷ καὶ πατρὶ εἰς δόξα σου ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, εἰς ᾧ αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. ANNO CHRISTI 431.

CAPVT III.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Cyrilli episcopi Alexandrini de recta in Dominum nostrum Iesum Christum fide liber, religiofissimo imperatori Theodosio nuncupatus.

Κυρίλλου Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας πρεσβυτηρίου πρὸς τὸν βασιλεῖα Θεοδοσίον, περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως τῆς εἰς κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

I.

α.

SVPREMVM humanae gloriae sculmen, Christianissimi imperatores, longe maximo discrimine ceteris omnibus antecellens praestansque; plaeculara itidem fors, munusque perillustre a diuina excellentia & maiestate in vos defluxit, nempe quo summae illius celsitudinis & dignitatis aliquid quoque vestigium & quasi simulacrum in terris extaret. Igitur vt summo illi numini omne genu incuruatur, thronique & dominationes, principatus ac potestates prona submittentes colla, congruis illud laudibus & hymnis venerantur, necnon caelum terramque plena eiusdem gloria & maiestate esse profitentur: ita in vestra quoque serenitate adeo conspicua atque omnium supremae claritudinis illustrem ac plane expressam imaginem intueri licet. Vos etenim omni terreno fastigio superiores, amplissimarum dignitatum fontes estis. Vos humanae felicitatis principia & origines: clementissimis maiestatis vestrae nutibus ad iustam honestamque ac beatam viuendi rationem promouetur quidquid usquam est gentium, regni vestri foliis substratum. Quod si qui sunt, qui iugum detrectant,

ΤΗΣ μὲν ἐν ἀνθρώποις βικλείας τὸ ἀνώτατον, καὶ ἀσυκρίτοις διαφοραῖς τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀνέσκηός τε καὶ ὑπερκεϊμένη, ὑμεῖς ὡς φιλόχρηστοι βασιλεῖς, καὶ κληροῦν ὑμῖν ἑξαίρετός τε καὶ πρέπων παρὰ θεοῦ, τῆς ἐνοουσίας αὐτῶ καὶ πάντων ὑπεροχῆς, εἰκὸς γὰρ ὅτι τῆς τὸ γέρας. καμπίης μὲν γὰρ αὐτῶ πᾶν γόνου, θεόνοιο τε καὶ δερχαί, κωροῦπιτες καὶ ἑξουσία, δόδλον ὑπέχουσαι αὐχένα, καὶ τῆς καθεκνούσης αἰεὶ δόξολογίας κατὰ χερμαίροισι· πλήρη τε εἰναι φασὶ οὐρανὸν καὶ πᾶν γῆν τῆς δόξης αὐτῶ. ἴδοι δὲ ἀνθρώποις καὶ ὅτι τῆς ὑμετέρας γαλιωότητος, τῆς οὕτω φεφανοῖς ἐν ἀνώτατω πασῶν βικλείας διαπερέποντά τε καὶ ἐναργῆ πύππον. ὑμεῖς γὰρ ἐσε καὶ τῶν εἰς λῆξιν ἀξιομάτων πηγῶν, ἐν ἀπάσης ὑπεροχῆς ἐπέκτανα, καὶ τῆς ἐν ἀνθρώποις βικλείας δερχαί, καὶ γῆσις καὶ νάμασι μὲν τοῖς ἡμεροτάτοις τῶ ὑμετέρου κερμαί, πρὸς ἔννομόν τε ἐξιάγασον καὶ ἀοίδιμον πηδαλιουχεῖται ζωῶν πᾶν ὅσον ὅτι τοῖς τῆς βασιλείας δάκοις ὑπερωμῶρον. ὅ τῆς ζώλης ἐν ἀνέ-

Isai. 45. vers. 23.

Isai. 6.

ANNO CHRISTI 431.